

Guia de recomanacions
per a la implementació del

PROTOCOL DE PREVENCIÓ SOBRE DROGUES

ASA

Alternativa a la sanció administrativa

*Programes educatius alternatius
a la sanció administrativa
per consum o tinença
de drogues il·legals
per part de menors d'edat*

Equip redactor

Sònia Algueró
Mireia Ambrós
Joan Colom
Mariona Corbella
Maria Estrada
David Pere Martínez Oró
Gemma Ruiz
Eulàlia Sot

Equip col·laborador

Aidà Almirall
Otger Amatller
Jordi Bernabeu
Gemma Calvet
Marta Capdevila
Rafael Carmona
Lluïsa Conejos
Lluís Cucurull
Mª de la Serra Campdepadrós
Anna Maria García
Núria García
Imma Garrós
Elvira Guilaña
Anna Guitart
Assumpta Lluch
Sergi Marbella
Xesco Montañez
Núria Puentes
Judith Ramos
Carme Romera
Assumpta Sánchez
Carles Sedó
Maribel Serra

© Generalitat de Catalunya

Agència de Salut Pública de Catalunya

Edita:

Agència de Salut Pública de Catalunya
Subdirecció General de Drogodependències

Primera edició:

Barcelona, 2012

Dipòsit legal:

B. 21953-2012.

Assessorament i correcció lingüística:

Secció de Planificació lingüística

Disseny:

Collage comunicació

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Sense obres derivades 3.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor i no se'n faci un ús comercial.

La llicència completa es pot consultar a: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

ÍNDEX

	1. Pròleg	03
	2. Presentació	04
	3. Els protocols de prevenció sobre drogues com a alternativa a la sanció administrativa (PPD-ASA)	08
	4. Procés d'implementació dels PPD-ASA	12
	5. Referències bibliogràfiques	58
	6. Annexos	60

PRÒLEG

Molts professionals de la prevenció i les drogodependències no vam viure positivament l'aprovació de la Llei orgànica 1/1992, de 21 de febrer, sobre protecció de la seguretat ciutadana, ja que semblava que no facilitava el treball preventiu.

No obstant això, l'experiència en el territori ha demostrat que, malgrat el caràcter sancionador de la llei, és possible aprofitar l'oportunitat que ens dóna de contactar amb joves consumidors per dur a terme un abordatge preventiu, així com per detectar de forma precoç possibles problemàtiques. En aquest context van néixer els programes educatius com a alternativa a la sanció administrativa.

Actualment a Catalunya hi ha més de trenta programes d'aquesta tipologia en funcionament, tots amb resultats molt satisfactoris. Les dades ens demostren que en els darrers anys s'ha produït un increment significatiu del nombre de menors atesos des dels programes educatius, malgrat que no ha augmentat el nombre de denúncies. Per tant, podem afirmar que hi ha una tendència a consolidar aquests programes com una bona estratègia d'intervenció preventiva en menors.

La **Guia de recomanacions per a la implementació del Protocol de prevenció sobre drogues ASA (alternativa a la sanció administrativa)** vol ser una eina d'ajuda per als professionals. Aquesta eina no ofereix una fórmula única, sinó que presenta diferents propostes perquè cada municipi pugui adaptar-les a la seva idiosincràsia.

El funcionament del Protocol és un model de col·laboració i coordinació entre els diferents agents implicats, que es pot fer extensiu a altres àmbits, com ara l'educatiu, per oferir així una intervenció integral de l'abordatge en menors.

La realització d'aquesta Guia ha estat possible gràcies a la col·laboració d'un grup de professionals (mossos d'esquadra, policies locals, tècnics en prevenció i drogodependències i assessors jurídics), que han compartit el seu coneixement i experiència. També hem d'agrair el suport de la Fundació Esportsalus en tota la gestió d'aquest procés.

Esperem que us sigui útil.

Joan Colom Farran

Subdirector general de Drogodependències
Agència de Salut Pública de Catalunya

PRESENTACIÓ

2.1. Quins són els objectius d'aquesta guia?

05

2.2. Com s'ha elaborat la guia?

06

2.3. Com s'ha de fer servir aquesta guia?

07

2. Presentació

- 2.1. Quins són els objectius d'aquesta guia?
- 2.2. Com s'ha elaborat la guia?
- 2.3. Com s'ha de fer servir aquesta guia?

● Quins són els objectius d'aquesta guia?

Aquesta guia de recomanacions s'ha elaborat amb l'objectiu d'obtenir un **document marc** que ofereixi les recomanacions necessàries per a la implementació i avaluació dels protocols de prevenció sobre drogues (PPD) a qualsevol municipi de Catalunya, com a mesura alternativa a la sanció administrativa per consum o tinença de drogues il·legals per part de menors d'edat d'entre 14 i 17 anys.

La guia descriu els **criteris mínims i bàsics** per a la implementació d'un PPD-ASA, i ofereix recomanacions que permetin prou **flexibilitat** per poder ser adaptables a la realitat i la idiosincràsia de qualsevol municipi que el vulgui implementar.

La guia també proposa una metodologia contrastada per a l'**avaluació** dels PPD-ASA, i aporta les eines per poder mesurar l'eficàcia dels objectius del programa. L'avaluació individual de cadascun dels PPD-ASA sota els mateixos paràmetres donarà l'oportunitat de poder fer, en un futur, una avaluació global sobre l'evolució i l'eficàcia en el territori.

2. Presentació

- 2.1. Quins són els objectius d'aquesta guia?
- 2.2. Com s'ha elaborat la guia?
- 2.3. Com s'ha de fer servir aquesta guia?

● Com s'ha elaborat la guia?

Aquesta guia és el resultat d'un **procés de participació i col·laboració**, desenvolupat durant un any, en el qual han estat representats **diferents entitats i organismes**. En el grup de treball hi ha participat un equip multidisciplinari format per vint-i-tres professionals de referència en el procés d'implementació del PPD-ASA: del Cos de Mossos d'Esquadra, policies locals, assessors jurídics i tècnics en prevenció.

A través de diferents **sessions presencials**, les persones que hi han participat han aportat la seva experiència, coneixement i reflexió en la prevenció al consum de drogues i en la implementació, desenvolupament i coordinació dels PPD-ASA existents.

El treball del grup presencial s'ha reforçat amb la participació, des d'un **espai virtual**, de diferent personal tècnic i professional vinculat al camp de la prevenció de drogues que ha aportat suggeriments, valoracions, consideracions, recomanacions o comentaris que han enriquit els continguts de la guia.

Aquesta guia, impulsada des de la Subdirecció General de Drogodependències, s'ha pogut dur a terme gràcies a la participació i col·laboració de tots aquests professionals i al suport de la Fundació Esportsalus.

2. Presentació

- 2.1. Quins són els objectius d'aquesta guia?
- 2.2. Com s'ha elaborat la guia?
- 2.3. Com s'ha de fer servir aquesta guia?

● Com s'ha de fer servir aquesta guia?

L'estructura de continguts de la guia segueix el procés d'implementació i execució d'un PPD-ASA.

Es defineixen i es donen les recomanacions oportunes per a cadascuna de les parts del procés, s'aporten les explicacions necessàries per contextualitzar les accions i s'ofereixen les recomanacions pertinents perquè cada municipi pugui prendre les seves pròpies decisions en funció de cada realitat.

La guia no es planteja com a document marc per a un model únic de programa. L'experiència pròpia en el territori demostra que els PPD-ASA actualment en funcionament presenten diferències en alguns aspectes, però tots ells són efectius.

La guia presenta un model comú d'actuació a tots els PPD-ASA, però no una fórmula única: per a cadascuna de les fases s'aporten propostes flexibles, recomanacions i reflexions perquè cada municipi pugui adaptar les decisions a la realitat pròpia de la població i dels recursos disponibles.

ELS PROTOCOLS DE PREVENCIÓ SOBRE DROGUES COM A ALTERNATIVA A LA SANCIÓ ADMINISTRATIVA (PPD-ASA)

08

3.1. Justificació teòrica dels PPD-ASA

09

3.2. Experiències en el territori

11

REFLEXIÓ

L'**adolescència** és un moment molt important en el desenvolupament de les persones. Els joves s'enfronten a una etapa vital de creixement personal on experimenten canvis molt importants, tant físics com psicològics, que afecten tots els seus àmbits.

Aquesta situació fa que els adolescents estiguin exposats o siguin més vulnerables davant d'una sèrie de conductes de risc, entre les quals l'experimentació amb les drogues. Però **els consums experimentals en aquesta edat no han de derivar necessàriament en consums problemàtics.**

És important poder retardar l'edat d'inici del consum experimental i prevenir els riscos associats a aquest consum, i per això existeixen els programes de prevenció universal. Però en aquells casos en què els joves estan exposats a situacions de risc associades al consum, calen programes de prevenció selectiva i indicada que ofereixin accions educatives per minimitzar els factors de risc i potenciar els factors de protecció dels adolescents, i evitar així els consums problemàtics. **Els PPD-ASA s'emmarquen dins un nivell de prevenció selectiva i indicada.**

3. Els protocols de prevenció sobre drogues com a alternativa a la sanció administrativa (PPD-ASA)

3.1. Justificació teòrica dels PPD-ASA

3.2. Experiències en el territori

● Justificació teòrica dels PPD-ASA

- Els PPD-ASA aborden el consum de drogues en joves no només des d'un punt de vista legal, sinó des d'una perspectiva de **salut** (EMCCDAb, 2008; Wandersman, Florin, 2003; Arthur, Blitz, 2000).
- Faciliten la **responsabilitat dels menors** (EMCDDA, 2009; Sussman et al., 2004; Smith, 2000) vers els seus actes. Des de l'Administració, fa anys que s'ha comprovat que el pagament de la sanció econòmica sovint recau en els pares, tutors o representants legals de la persona infractora, que sovint no té recursos econòmics propis per motius d'edat.
- Com que són programes que permeten fer un **abordatge educatiu** (McGrath et al., 2006; Roe, Becker, 2005; Allot, Paxton, Leonard, 1999), possibiliten una exploració individualitzada del consum i d'altres factors de risc dels menors, i activen una derivació si escau a altres recursos específics. Les intervencions es duen a terme des d'un model d'abordatge educatiu, considerant cada cas de forma individual i creant un pla de treball personal per tal d'iniciar un procés reflexiu orientat al canvi del comportament de risc. Model de promoció de la salut, adoptat per l'Organització Mundial de la Salut l'any 1986 (OMS, 1986), model d'aprenentatge social (Bandura, 1980, 1983, 1987), model transteòric del canvi (Prochaska, DiClemente, 1982, 1994) (Prochaska, Prochaska, 1993) i entrevista motivacional (Miller, Rollnick, 1999).
- Són efectius com a programes de **detecció precoç** (EMCDDA, 2008a; Zonneville-Bender et al., 2007; Toumbourou et al., 2007; Canning, 2004) i derivació, ja que ajuden a identificar els menors que puguin estar en situació de risc pel que fa al desenvolupament de problemes relacionats amb les drogues.
- L'existència dels programes alternatius permet contactar amb joves als quals d'altra forma seria difícil d'accedir i obre l'oportunitat de crear espais de reflexió tant per a ells com per a la família.
- Ofereixen als menors i a la seva família un espai de reflexió amb la finalitat d'incorporar noves formes de relació que fomentin els factors de protecció. La **vinculació de la família** (Toumbourou et al., 2007; Kumpfer et al., 2003; Loveland-Cherry, 2000) és un tema clau i imprescindible en el treball amb els menors.

3. Els protocols de prevenció sobre drogues com a alternativa a la sanció administrativa (PPD-ASA)

3.1. Justificació teòrica dels PPD-ASA

3.2. Experiències en el territori

Justificació teòrica dels PPD-ASA

- El programa permet el **treball en xarxa** dels diferents agents socials implicats (EMCCDA, 2008a). La coordinació i col·laboració dels cossos de seguretat amb els serveis que habitualment tenen relació amb els adolescents és essencial a fi d'establir estratègies i criteris per detectar i intervenir de forma precoç amb adolescents en risc. A part, el programes en si també són una oportunitat per als professionals de crear circuits de col·laboració amb els recursos comunitaris i de poder crear xarxes de treball coordinat.
- La presència i l'experiència dels PPD-ASA en el territori representa una referència de bon funcionament. Però trobem l'**evidència d'eficàcia** d'aquest tipus d'intervencions en diferents **estudis internacionals** i **programes europeus** avaluats i reconeguts com a exemple de bones pràctiques per l'observatori europeu **EMCDDA (European Monitoring Center for Drugs and Drug Addiction - Examples of evaluated practices: EDDRA)**, com ara *FreD: Early Intervention of first time noticed drug users* a Alemanya, *The Invisible Space* a Itàlia o *Way Out* a Àustria.

3. Els protocols de prevenció sobre drogues com a alternativa a la sanció administrativa (PPD-ASA)

3.1. Justificació teòrica dels PPD-ASA

3.2. Experiències en el territori

● Experiències en el territori

Actualment hi ha en funcionament diferents PPD-ASA distribuïts pel territori de Catalunya (vegeu [l'annex núm. 2 "Mapa dels PPD-ASA"](#)). Alguns estan plenament implementats des de fa anys i d'altres s'acaben de posar en marxa o estan encara en procés d'implementació: els PPD-ASA són una línia de treball en evolució i creixement.

L'experiència dels programes ha estat, i és, una peça clau en la transferència d'informació entre municipis per a la implementació, el desenvolupament i la coordinació de nous PPD-ASA.

La **distribució territorial** dels PPD-ASA **no és uniforme** ni homogènia. Els PPD-ASA es desenvolupen, es coordinen i s'implementen a través de **marcs i estructures molt diverses de l'Administració local** (ajuntaments, consells comarcals, mancomunitats, altres estructures supramunicipals), el Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya, així com altres òrgans que participen en la gestió i l'execució dels PPD-ASA.

Les **característiques i realitats socials** dels municipis que posen en marxa aquests programes són **molt diferents**. Cada municipi ha buscat **fórmules pròpies** per resoldre la situació com a resposta a una inquietud per aquest tema i com un acte de responsabilitat vers la seva ciutadania. Tot i així, tots els PPD-ASA segueixen **un model comú de circuit i coordinació**, i només difereixen entre si en aspectes relacionats amb la idiosincràsia del municipi i amb els recursos dels equips involucrats.

El **SIPD (Sistema d'Informació en Prevenció de Drogues i Salut Mental)** permetrà tenir un coneixement actualitzat de la presència d'aquests programes al territori.

● **PROCÉS D'IMPLEMENTACIÓ DELS PPD-ASA**

- 4.1. Recomanacions generals 13
- 4.2. Elaboració i desenvolupament 14
- 4.3. Avaluació dels PPD-ASA 42

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

● Recomanacions generals

- Per posar en marxa un PPD-ASA és imprescindible comptar amb la **implicació i el suport polític i tècnic de totes les institucions que intervenen en el procés.**
- És important que el **programa s'emmarqui dins una acció més global, en l'àmbit municipal o supramunicipal, pel que fa a la prevenció del consum de drogues.** Hi ha d'haver un lideratge municipal clar i un pla de prevenció o pla de drogues que doni al programa un marc d'actuació més ampli.
- És molt important **conèixer la realitat del municipi** pel que fa al **consum de drogues en menors d'edat.** Abans d'iniciar qualsevol acció d'implementació, es recomana analitzar la situació de la població, per ser conscients de la necessitat real d'implementar el PPD-ASA i també per poder dimensionar el possible volum d'intervencions (vegeu ["Avaluació de necessitats abans d'implementar un PPD-ASA"](#)).
- **Viabilitat del programa:** és important ser conscient de les possibilitats reals del municipi o territori on es vulgui posar en marxa un PPD-ASA. Cal que hi hagi els recursos humans adients per executar el protocol. Tant per a la posada en marxa d'un programa com per poder garantir-ne la continuïtat, s'haurà de disposar de professionals que puguin dur a terme aquest programa o bé disposar d'eines i recursos per aconseguir-los.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

● Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

15

4.2.2. Pla de treball

16

› Marc legal

17

› Objectius del programa

19

› Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió

20

› Protocol d'actuació

22

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- › Marc legal
- › Objectius del programa
- › Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- › Protocol d'actuació

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

● Coordinació prèvia

Tant el funcionament del programa com el seu procés d'implementació es basen en la coordinació i col·laboració dels agents implicats. Per aquesta raó és un element clau l'establiment d'un grup de treball per garantir la **coordinació** i el **seguiment** del procés, la **col·laboració** dels diferents canals i la **transversalitat**.

El primer que s'ha de fer és identificar, des de l'origen, **tots els agents implicats**. Les peces clau perquè el programa funcioni són:

- **Responsable del programa:** s'ha d'identificar un tècnic o tècnica de referència en consum de drogues que lideri el programa, independentment del departament o servei des del qual operi (Salut Pública, Serveis Socials, Joventut, Benestar Social...).
- **Cossos de seguretat** operants en el municipi (Policia Local i Mossos d'Esquadra).
- Professional que farà el **seguiment** (intervenció educativa).
- **Grup de treball:** comissió de representants de cadascun dels agents i recursos implicats en el procés. És important la creació d'aquest grup de treball interdisciplinari per tal de fer una intervenció global i per tenir ben definides les actuacions en funció de les competències de cada servei. Aquesta comissió es pot reunir tres cops l'any.
 - Disposar d'una comissió de treball afavoreix que no es confonguin les competències dels diferents serveis.
 - La comissió de treball haurà de definir i redactar el **document marc del programa** que inclou el protocol d'actuació.
 - Cal una coordinació màxima entre totes les persones que intervenen en el programa, atès que qualsevol disfunció pot demorar molt el procediment fixat:
 - S'ha de fer un seguiment individualitzat de cadascun dels expedients.
 - S'ha de controlar el volum de menors que s'acullen al PPD-ASA per garantir el servei.
- **Recursos i serveis de la xarxa comunitària:** s'ha de realitzar un treball conjunt amb tota la xarxa comunitària existent i garantir un objectiu compartit. S'han d'establir unes bases de col·laboració entre serveis i recursos de la xarxa comunitària. S'ha de consensuar la manera d'intervenir i els possibles acompanyaments als recursos concrets (protocols de derivació).

S'ha de formalitzar per escrit el conveni de col·laboració entre les parts implicades: ajuntament, Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya, així com altres òrgans que participin en la gestió i execució dels PPD-ASA (vegeu l'annex núm. 5 "Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra").

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- › Marc legal
- › Objectius del programa
- › Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- › Protocol d'actuació

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

● Pla de treball

Els diferents punts que s'aborden a continuació són els aspectes que s'han de tenir en compte a l'hora de definir el pla de treball i establir els criteris per a cadascuna de les fases del PPD-ASA.

En els apartats següents es presenten les explicacions i recomanacions necessàries perquè un municipi, en funció de les seves característiques sociodemogràfiques i els recursos propis, estableixi els criteris bàsics d'actuació concreta que quedaran definits en el **document marc del programa**.

Aquest document haurà de recollir la fonamentació del programa, els objectius, la definició de tots els processos, els agents implicats en cada fase, els criteris bàsics del programa i tots els aspectes operatius, i serà el marc tècnic que formalitzarà el PPD-ASA.

L'estructura i els continguts del document que es proposa són els següents:

- **Introducció:** breu descripció del programa i de la seva finalitat. Marc d'actuació en el qual s'integra el programa (Pla municipal de drogues). Situació actual del municipi respecte al consum de drogues en menors.
- **Marc legal:** establiment dels fonaments de dret
- **Objectius del programa**
- **Població destinatària:** criteris d'inclusió o exclusió definits per determinar qui pot accedir a la mesura alternativa a la sanció
- **Protocol d'actuació:**
 - Diagrama del circuit de procediment
 - Recursos i professionals implicats: identificació i descripció de les funcions
 - Descripció del circuit dissenyat
- **Avaluació**
- **Planificació per a la implementació:** calendari d'execució de les fases d'implementació.
- **Annexos:** documents del procés

Aquest document l'ha d'elaborar la comissió de representants dels agents i recursos implicats en el procés (**grup de treball**).

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- › Marc legal
- › Objectius del programa
- › Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- › Protocol d'actuació

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

Marc legal

El document marc del programa, que inclou el protocol d'actuació, ha de definir de forma clara quin és el marc de referència legal en el qual es fonamenta el PPD-ASA.

El procediment previst en el protocol ha de ser aplicable als menors d'edat d'entre 14 i 17 anys denunciats per una presumpta infracció de l'**article 25.1 de la Llei orgànica 1/1992, de 21 de febrer, sobre protecció de la seguretat ciutadana**, referent al consum en llocs, vies, establiments o transports públics, així com la tinença il·lícita de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicotròpiques i l'abandonament d'estrís o instruments utilitzats per al seu consum.

A l'esmentada infracció li correspon una sanció de multa de 300,52 euros a 30.050,61 euros. No obstant això, si s'esdevenen els requisits establerts en el protocol d'actuació corresponent, cada menor pot acceptar, de forma voluntària, desenvolupar un programa alternatiu a la incoació del procediment administratiu sancionador corresponent.

El document marc del programa ha de recollir els fonaments de dret següents:

- Convenció dels drets del nen (1989). Referència jurídica, política i social per protegir el desenvolupament i la dignitat de tots els menors de 18 anys com a subjectes de drets i com a orientació de les actuacions i decisions administratives i penals, que han d'anar sempre orientades a salvaguardar "l'interès superior" del menor (art. 3).
- Llei orgànica 1/1992, de 21 de febrer, sobre protecció de la seguretat ciutadana.
- Recomanació 1121 del Consell d'Europa, relativa als drets dels nens i a la Carta dels drets del nen de 1992 del Parlament Europeu.
- Llei catalana 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.
- Llei orgànica 15/1999 de protecció de dades de caràcter personal (LOPD).
- Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.
- Llei 4/2003, de 7 d'abril, d'ordenació del sistema de seguretat pública de Catalunya.
- Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors.
- Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat de Catalunya.
- Reial decret 1774/2004, de 30 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors.

REFLEXIÓ

És possible que algunes poblacions tinguin ordenances municipals que facin referència a consum de drogues o consums en espais públics. Si es volen incloure en el marc legal, és important valorar que estiguin en sintonia amb els objectius educatius d'aquests programes.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- › Marc legal
- › Objectius del programa
- › Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- › Protocol d'actuació

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

Marc legal

En la idoneïtat dels PPD-ASA i la seva significació preventiva, és d'aplicació la **Recomanació REC (2000)20 del Consell d'Europa**, sobre el rol de la intervenció psicosocial precoç en la prevenció de comportaments criminals. En aquesta recomanació s'assenyalen els principis sobre els quals ha de descansar la intervenció psicosocial administrativa. En el text de la Recomanació **es demana que els programes s'elaborin de manera que responguin el millor possible als interessos dels infants, de les seves famílies i de la societat**. Es prioritza el respecte a la privacitat i la integritat dels menors, amb especial insistència en la necessitat de proporcionalitat, no-estigmatització i no-discriminació.

Els principis inspiradors d'aquests programes són:

- a) El principi d'eficàcia. Les intervencions han d'atendre les necessitats dels menors adaptant el programa a la seva necessitat real.
- b) Intervenció mínima. Les intervencions han de ser adequades i el menys intensives possible.
- c) Proporcionalitat. Les intervencions són a mesura de la gravetat del risc. S'han de graduar i no actuar de forma generalitzada.
- d) No-estigmatització. Les intervencions no han de promoure el rebuig dels menors, ni a les seves famílies en l'àmbit comunitari. No s'ha de fomentar la culpabilització.
- e) No-discriminació. Les intervencions es fan sense distinció fonamentada sobre sexe, raça, color, llengua, origen cultural, etc.

En l'oferta dels PPD-ASA hi regeixen els principis inspiradors de la recomanació esmentada.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

› Marc legal

› Objectius del programa

› Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió

› Protocol d'actuació

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

● Objectius del programa

Els objectius del programa han d'estar clarament definits. Són la base a partir de la qual es desenvolupa el protocol d'actuació del programa que articula les funcions dels diferents agents implicats.

A part, seran la base per avaluar el programa, ja que tota avaluació ha de permetre mesurar l'eficàcia del procés.

Es recomana incloure un **preàmbul** dins de l'apartat d'objectius on es faci una declaració d'intencions del programa des d'un punt de vista general que quedi exempt d'avaluació.

Preàmbul

La finalitat d'aquests programes és poder oferir una intervenció d'atenció, seguiment i prevenció als menors que han estat denunciats per una infracció administrativa relacionada amb consum o tinença de drogues, que es basa en una resposta educativa alternativa a la sanció administrativa, a canvi de la suspensió de la sanció econòmica (sempre que la mesura alternativa es compleixi satisfactòriament). Aquesta resposta ha de poder ser una intervenció integral –des de diferents serveis municipals– amb la finalitat de disminuir els riscos associats al consum de drogues.

El programa també es pot considerar una estratègia de detecció precoç (per evitar o disminuir riscos associats al consum).

Es recomana que el document marc estableixi l'**objectiu general** següent:

Objectiu general

Aconseguir que els menors, presumptes autors d'una infracció administrativa prevista a l'article 25.1 de la Llei orgànica 1/1992, de 21 de febrer, sobre protecció de la seguretat ciutadana, referent al consum en llocs, vies, establiments o transports públics, així com la tinença il·lícita de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicotròpiques, puguin optar a una mesura alternativa a la sanció per evitar o disminuir riscos associats al consum.

Es recomana que el document marc estableixi els **objectius específics** següents:

Objectius específics

- Detectar situacions de risc i fer la derivació que escaigui a altres recursos de la xarxa sociosanitària.
- Orientar en relació amb les necessitats personals detectades en el menor objecte de la denúncia.
- Assessorar la família en relació amb el consum de drogues i altres riscos associats.
- Vetllar perquè la mesura educativa es compleixi satisfactòriament.
- Garantir una òptima coordinació entre tots els agents implicats.
- Garantir la qualitat del servei.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- › Marc legal
- › Objectius del programa
- › Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- › Protocol d'actuació

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

● Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió

És molt important definir aquests criteris d'acord amb les possibilitats reals d'actuació del municipi (sobre els criteris 2 i 3). En el cas de municipis amb una densitat de població important, els criteris d'inclusió o exclusió han de ser una fórmula per determinar i planificar el tipus i volum d'intervencions en funció dels recursos disponibles per al programa.

1. Edat de la persona infractora

D'acord amb el marc legal definit:

La població que pot accedir a un PPD-ASA com a alternativa a la sanció són els **menors amb una edat compresa entre els 14 i 17 anys**.

2. Municipi de residència de la persona infractora

Aquest és un criteri d'inclusió o exclusió que s'ha de definir en funció de les característiques específiques del municipi que estigui implementant el programa.

Una opció és oferir l'alternativa als **menors que hagin comès la infracció en el municipi i que siguin residents en el municipi**.

Però hi ha aspectes demogràfics propis del municipi que s'han d'analitzar:

L'experiència en el territori evidencia que hi ha poblacions grans o capitals de comarca que tenen una elevada afluència de persones provinents de municipis propers, ja que concentren l'oferta escolar, laboral, d'oci i de diversió de la zona d'influència (persones que no estan empadronades però que passen la major part del dia en el municipi).

La mobilitat demogràfica pot generar situacions controvertides:
Per exemple, dos companys d'escola cometen la mateixa infracció. Un d'ells és resident al municipi, però l'altre no, tot i estudiar en aquesta població. En aquest cas, només es podria oferir la mesura alternativa al menor resident i l'altre en quedaria exclòs (tot i passar gran part del seu temps en el municipi on ha comès la infracció).

Per evitar aquest tipus de situacions, si els recursos del municipi garanteixen que poden absorbir un volum més elevat d'intervencions, es podria plantejar una ampliació d'aquest criteri d'inclusió amb l'opció següent:

Oferir l'alternativa a la sanció als **menors denunciats en el municipi**, independentment del seu lloc de residència.

S'ha vist que aquest criteri determina el volum de joves que poden accedir al programa. Per tant, és important poder tenir a priori una idea aproximada del grup diana i definir-lo d'acord amb la realitat.

Finalment, l'opció més recomanable, sempre que sigui possible, seria **atendre els menors residents** del municipi, independentment d'on hagin estat denunciats.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- › Marc legal
- › Objectius del programa
- › Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- › Protocol d'actuació

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

● Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió

3. Repeticions de la infracció

Es recomana que la repetició de la infracció (en menors que ja s'hagin adherit una altra vegada al PPD-ASA) **no sigui, per si mateixa, un criteri d'exclusió.**

✱ Des d'un punt de vista educatiu, una persona jove que ja s'ha adherit a la mesura alternativa i torna a ser denunciada es podria considerar amb més factors de risc i, per tant, amb més necessitat de participar de nou en un programa educatiu.

A part, en l'etapa compresa entre els 14 i els 18 anys, els menors poden experimentar canvis molt profunds (personals, socials, familiars, d'entorn, etc.) que poden agreujar els factors de risc.

També és cert que un dels objectius del PPD-ASA és reforçar la responsabilitat dels menors respecte dels seus actes, prendre consciència dels riscos associats que comporta el consum i assumir noves conductes.

L'article 30 de la Llei orgànica 1/1992, de 21 de febrer, sobre protecció de la seguretat ciutadana, atorga a l'autoritat sancionadora la possibilitat de graduar la sanció basant-se en la culpabilitat, la reincidència i la capacitat econòmica de la persona infractora per concretar les sancions que calgui imposar i, en el seu cas, graduar la quantia de les multes.

Per tant, en qualsevol cas, la consideració de la reincidència cal que la tracti prèviament qui tingui la competència sancionadora i concretada posteriorment en el protocol d'actuació corresponent.

Es recomana que quan s'elabori el document marc del programa s'explorin les possibles opcions per admetre un cas de repetició, com ara:

- Que hagi passat un mínim d'un any entre sanció i sanció.
- Que en la realització del PPD-ASA anterior existís un compromís dels menors, un bon compliment i l'aprofitament del programa.

En qualsevol cas, la circumstància de repetició s'hauria d'incloure com una variable més de la intervenció educativa.

✱ REFLEXIÓ

Les condicions o circumstàncies d'una persona que va realitzar un PPD-ASA als 14 anys, per exemple, poden haver variat molt al cap de dos anys: canvis en el tipus de consum (experimental, ocasional, habitual o abús) o agreujament dels factors de risc. En un cas així, les dues intervencions serien necessàries i molt diferents entre si.

Protocol d'actuació

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- Marc legal
- Objectius del programa
- Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- Protocol d'actuació

I. Infracció administrativa

II. Informació a pares, tutors o representants legals sobre la mesura alternativa

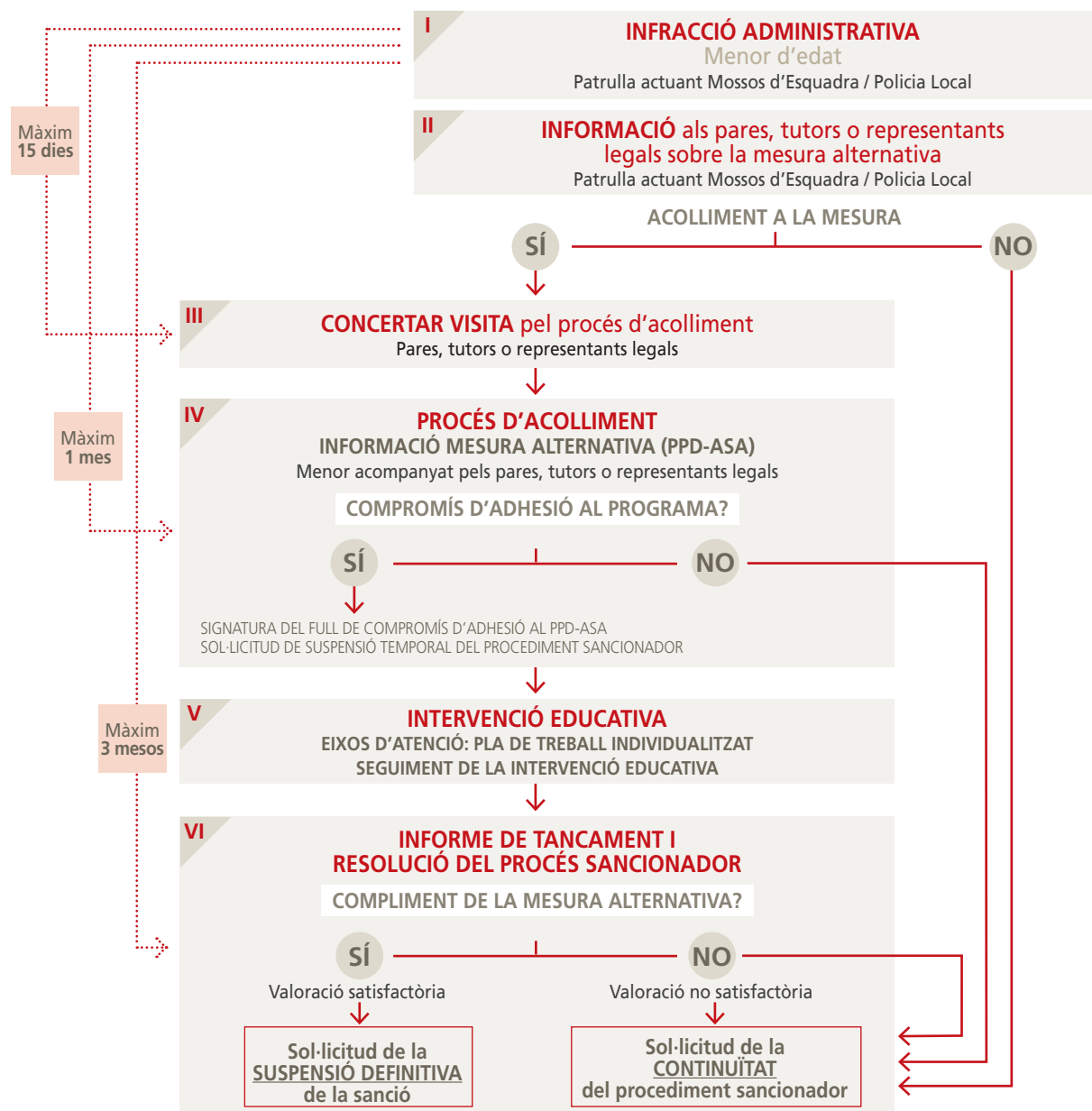
III. Concertar visita pel procés d'acolliment

IV. Procés d'acolliment

V. Intervenció educativa

VI. Informe de tancament i resolució del procés sancionador

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- › Marc legal
- › Objectius del programa
- › Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- › Protocol d'actuació
 - I. Infracció administrativa
 - II. Informació a pares, tutors o representants legals sobre la mesura alternativa
 - III. Concertar visita pel procés d'acolliment
 - IV. Procés d'acolliment
 - V. Intervenció educativa
 - VI. Informe de tancament i resolució del procés sancionador

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

Protocol d'actuació

Temporalització del protocol d'actuació

- Des de la denúncia fins a la trucada per sol·licitar hora per a la primera visita:

S'ha de delimitar o definir un temps màxim i informar-ne la família (pares, tutors o representants legals).

El període de temps no ha de ser superior a 15 dies

Aquest marge s'ha de definir tenint en compte l'agilitat i organització del procés de cada municipi i les capacitats del servei. Tot i així, un termini curt genera un efecte d'immediatesa per a les famílies i agilitza tot el procés.

- Des de la denúncia fins a la primera visita:

El temps que pot passar des de la denúncia (aixecament d'acta) i l'activació del procediment sancionador ordinari és d'un mes.

La visita s'ha de programar tenint en compte que no hagin passat més de 30 dies des de la data de la denúncia, ja que aleshores s'hauria sobrepassat el temps legal per sol·licitar la suspensió temporal del procediment sancionador.

- Des de la denúncia fins a l'informe de tancament:

Aquest termini ha de ser, com a màxim, de tres mesos.

A la fi dels tres mesos des de la data de la denúncia s'hauria d'emetre un informe de tancament, tant si és favorable (fet que generaria una sol·licitud de suspensió definitiva de la sanció) com si és desfavorable (fet que generaria una sol·licitud de continuïtat del procediment sancionador ordinari).

Circuit del procediment

El punt de partida del protocol d'actuació és l'existència d'una denúncia d'una infracció administrativa que genera una sanció. A partir d'aquest moment s'activa el procediment en què s'ofereix la possibilitat d'aplicar una mesura alternativa a la sanció.

Els diferents agents implicats en el programa han de seguir el protocol d'actuació que en els propers punts es defineixen.

Referències de PPD-ASA en marxa:

Alguns tenen el termini definit en 15 dies però d'altres l'han reduït a una setmana. Hi ha algun cas que, per potenciar aquest efecte d'immediatesa, el termini s'ha definit en 72 hores.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- › Marc legal
- › Objectius del programa
- › Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- › Protocol d'actuació

I. Infracció administrativa

II. Informació a pares, tutors o representants legals sobre la mesura alternativa

III. Concertar visita pel procés d'acolliment

IV. Procés d'acolliment

V. Intervenció educativa

VI. Informe de tancament i resolució del procés sancionador

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

● Infracció administrativa

- La **intervenció policial** davant la tinença o el consum de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicotròpiques està definida d'acord amb els procediments propis de la policia (procediment normalitzat de treball o PNT).

Un cop detectada la infracció, la policia decomissa les substàncies i genera una denúncia administrativa per mitjà de l'**acta formalitzada D10**. A partir d'aquest moment, es posa en marxa el procés sancionador, d'acord amb la sanció econòmica que es determini.

- **Comunicació del fet denunciat a una persona adulta responsable de la persona menor**

Com que es tracta de menors d'edat, s'ha d'informar els pares, tutors o representants legals sobre el fet denunciat i l'import de la sanció. En aquest cas, segons el PNT de la policia, els menors s'han d'identificar i donar les dades de contacte dels pares, tutors o representants legals per tal de fer possible aquesta notificació via telefònica.

Tot i així, els agents poden valorar si es tracta d'una situació de risc dels menors, tenint present l'edat, el lloc i l'hora del fet, així com altres circumstàncies, i considerar necessari traslladar-los a les dependències policials o al domicili propi per tal de fer la comunicació del fet i el lliurament dels menors a una persona adulta responsable.

Recomanacions sobre la comunicació del fet denunciat per part de la policia a la família:

-És important que es faci una **presentació clara**, amb una comunicació calmada.

-Cal deixar clar el **context legal**: és important explicar bé la llei que descriu l'acte il·lícit i que dóna, al mateix temps, l'oportunitat de desenvolupar una activitat educativa com a alternativa a la sanció.

-És important utilitzar les **eines del llenguatge adequades** per no alarmar excessivament la família. Es recomana evitar:

- parlar de problemes de drogodependència
- criminalitzar el fet
- fer sentir culpable la família

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- › Marc legal
- › Objectius del programa
- › Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- › Protocol d'actuació
 - I. Infracció administrativa
 - II. Informació a pares, tutors o representants legals sobre la mesura alternativa
 - III. Concertar visita pel procés d'acolliment
 - IV. Procés d'acolliment
 - V. Intervenció educativa
 - VI. Informe de tancament i resolució del procés sancionador

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

Informació a pares, tutors o representants legals sobre la mesura alternativa

Un cop comunicat el fet denunciat als pares, tutors o representants legals de la persona menor, la policia informará sobre la possibilitat de desenvolupar el programa de mesures educatives com a alternativa a la sanció, sempre que els menors compleixin els criteris d'inclusió definits en el programa.

Per explicar clarament la mesura alternativa, l'agent policial entregará (en el cas que tant els menors com els seus pares, tutors o representants legals estiguin a la comissaria) un **full informatiu** amb la informació bàsica de la mesura i els detalls per adherir-se al programa. En el cas que el contacte amb els pares, tutors o representants legals es faci per telèfon, s'haurà de transmetre la mateixa informació que conté aquest full informatiu.

Full informatiu

La informació mínima que ha de contenir aquest document és la següent:

- Descripció de la infracció: referència a la Llei orgànica 1/1992 i possible sanció econòmica.
- Explicació de la mesura educativa alternativa a la sanció: procediment del programa.
- Instruccions per accedir a la mesura: termini per a la programació de primera visita, contacte...

S'inclou un model o exemple a l'annex núm. 3: full informatiu.

Aquesta comunicació és molt important, ja que és la primera informació que reben els menors i els seus pares, tutors o representants legals sobre l'existència del PPD-ASA. S'ha d'explicar molt bé, amb coneixement dels procediments i finalitats del programa i beneficis que aporta tant als menors com a la seva família.

És molt important assegurar que en aquest primer contacte la informació sobre el PPD-ASA arribi de forma clara i efectiva, per tal d'aconseguir la màxima adhesió al programa.

Els representants dels cossos policials al grup de treball han de coordinar els circuits d'informació per tal que tots els efectius estiguin informats sobre l'existència del PPD-ASA i que en coneguin el funcionament, les finalitats i els beneficis per poder fer una comunicació completa i efectiva.

REFLEXIÓ

L'experiència en el territori destaca que el paper dels cossos policials és cabdal per a l'adhesió al programa, ja que és el primer agent que activa el circuit.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- › Marc legal
- › Objectius del programa
- › Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- › Protocol d'actuació
 - I. Infracció administrativa
 - II. Informació a pares, tutors o representants legals sobre la mesura alternativa
 - III. Concertar visita pel procés d'acolliment
 - IV. Procés d'acolliment
 - V. Intervenció educativa
 - VI. Informe de tancament i resolució del procés sancionador

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

● Concertar visita pel procés d'acolliment

Un cop s'ha informat sobre la possibilitat i la manera d'acollir-se a la mesura alternativa, és **responsabilitat dels pares, tutors o representants legals dels menors posar-se en contacte amb el servei municipal per tal de concertar data per a la primera visita per iniciar el procés d'acolliment.** *

Tal com s'ha explicat en la temporalització del procés, els pares, tutors o representants legals han de fer el contacte per concertar la visita en el termini màxim que s'hagi definit, que es recomana que mai no sigui superior a 15 dies.

Si es vol potenciar el programa, es pot plantejar la possibilitat d'establir una coordinació prèvia entre els cossos de seguretat i l'òrgan municipal o servei encarregat del programa:

En el moment que la policia comunica el PPD-ASA i els menors i la família mostren interès, la policia pot informar la persona responsable del PPD-ASA i passar les dades de contacte. D'aquesta manera, en el cas que s'estigui acabant el termini per programar la primera visita, es pot contactar amb la família per recordar la possibilitat d'acollir-s'hi i acordar en aquest moment la data per a la visita del procés d'acolliment.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- › Marc legal
- › Objectius del programa
- › Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- › Protocol d'actuació
 - I. Infracció administrativa
 - II. Informació a pares, tutors o representants legals sobre la mesura alternativa
 - III. Concertar visita pel procés d'acolliment
 - IV. Procés d'acolliment
 - V. Intervenció educativa
 - VI. Informe de tancament i resolució del procés sancionador

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

REFLEXIÓ

És important reduir al màxim possible el temps transcorregut entre l'acta de denúncia i la primera visita del procés d'acolliment, per tal de garantir més temps per a la intervenció educativa, que haurà de finalitzar amb l'enviament de l'informe de tancament quan es compleixin com a màxim els tres mesos des de la denúncia.

● Procés d'acolliment

El procés d'acolliment és el primer contacte dels menors i els seus pares, tutors o representants legals amb el programa.

En aquesta **primera visita** han d'assistir tant els menors com els seus pares, tutors o representants legals.

Tot i que ja estan informats sobre les característiques bàsiques del programa, en aquesta acollida se'ls explicarà, fora d'un context policial, tota la informació general del procés i els compromisos que han d'assumir per acollir-se a la mesura. Amb la informació completa, els menors i els seus pares, tutors o representants legals decidiran si definitivament s'hi volen acollir.

Orientacions sobre la comunicació

- **Emmarcar l'espai:** fer una presentació del servei municipal dins el qual s'emmarca el programa i dels professionals que hi treballen.
- **Presentar el PPD-ASA com una oportunitat educativa** (al marge de la sanció): involucrar els menors i les seves famílies en el procés educatiu i fer que ho valorin com una oportunitat que han de saber aprofitar (la signatura d'un document aporta seriositat al compromís que han d'agafar: responsabilitat).
- **Transmetre seriositat, confidencialitat i professionalitat del procés.**
- **Crear un clima de confiança i empatia.** Desangoixar els pares (que moltes vegades vénen molt desconcertats) per tal d'afavorir una actitud positiva envers el procés; aclarir dubtes i neguits que pot generar el fet denunciat o la intervenció policial (els pares vénen preocupats perquè no saben si el fet il·lícit quedarà com a expedient per al seu fill o filla).
- **Deixar clar que no es tracta de discutir sobre la multa o la sanció,** i que en el procés no es pretén jutjar ni buscar la culpabilitat de ningú.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- › Marc legal
- › Objectius del programa
- › Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- › Protocol d'actuació
 - I. Infracció administrativa
 - II. Informació a pares, tutors o representants legals sobre la mesura alternativa
 - III. Concertar visita pel procés d'acolliment
 - IV. Procés d'acolliment
 - V. Intervenció educativa
 - VI. Informe de tancament i resolució del procés sancionador

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

Procés d'acolliment

Continguts de la primera visita

- Informació sobre el programa: tant pel que fa al procediment com a les finalitats de la mesura i els beneficis per als menors i la família.
- Contrastar la informació que tenen sobre el programa i saber què en pensen i com l'interpreten.
- Tranquil·litzar tant els menors com la família.
- Si el cas ho permet, cal avançar informació general del tipus d'intervenció educativa que es portarà a terme durant el seguiment. Cal garantir la confidencialitat del procés.
- Cal sensibilitzar els pares, tutors o representants legals dels menors en aquesta primera visita, ja que això potenciarà l'adhesió al programa i el grau de compromís en el futur.

Es recomana entregar algun tipus de document amb informació detallada del programa: **Document informatiu del PPD-ASA**. A diferència del full informatiu que entrega la policia, aquest material de divulgació té com a objectiu explicar més a fons el programa des d'un punt de vista educatiu, i comunicar les condicions que s'han d'aconseguir per fer que la intervenció sigui efectiva.

Aquest document dóna molta seriositat al procés i genera responsabilitat tant dels menors com dels familiars.

Document informatiu del PPD-ASA

La informació mínima que ha de contenir aquest document és la següent:

- Descripció del programa: procediment.
- Breu descripció del format de la mesura educativa: nombre de sessions aproximades, continguts genèrics que cal treballar.
- Aspectes que cal tenir en compte per al bon funcionament de la mesura: puntualitat, importància de l'assistència a les sessions, confidencialitat, caràcter voluntari, condicions per poder dur a terme les sessions de forma efectiva, motius pels quals es pot excloure els menors del PPD-ASA una vegada iniciat, etc.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- › Marc legal
- › Objectius del programa
- › Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- › Protocol d'actuació
 - I. Infracció administrativa
 - II. Informació a pares, tutors o representants legals sobre la mesura alternativa
 - III. Concertar visita pel procés d'acolliment
 - IV. Procés d'acolliment
 - V. Intervenció educativa
 - VI. Informe de tancament i resolució del procés sancionador

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

● Procés d'acolliment

Acceptació del compromís d'acolliment al PPD-ASA

En el moment en què els menors i els seus pares, tutors o representants legals decideixen acollir-se al programa, s'han de fer els tràmits legals per iniciar la suspensió temporal del procés sancionador:

- **Signatura del full de compromís** per part del menor o la menor i els seus pares, tutors o representants legals, on assumeixen de forma voluntària el compromís que suposa acollir-se a la mesura alternativa.

Un cop signat el document, la persona responsable del programa en farà dues còpies: una còpia per a la persona responsable del programa, una còpia per a la família, i l'original s'enviarà a l'ABP (Àrea Bàsica Policial) dels Mossos d'Esquadra.

- **Sol·licitud de suspensió temporal del procés sancionador.** Juntament amb l'original del full de compromís, s'ha d'enviar a l'ABP dels Mossos d'Esquadra el **Full de sol·licitud de suspensió temporal de la sanció**.

A partir d'aquest moment, la sanció quedarà temporalment suspesa durant un temps màxim de tres mesos a partir de la data de l'acta de denúncia.

Full de compromís

La informació mínima que ha de contenir aquest document és la següent:

- Dades de la denúncia
- Dades de la persona menor
- Dades de la persona responsable del menor
- Descripció de la situació que origina la intervenció
- Professional del PPD-ASA de referència
- Redacció del compromís
- Signatura de la persona menor, de la persona responsable i del professional de referència

S'inclou un model o exemple a l'annex núm. 3: full de compromís.

Full de sol·licitud de suspensió temporal de la sanció

La informació mínima que ha de contenir aquest document és la següent:

- Dades de la denúncia
- Dades de la persona menor
- Professional del programa de referència
- Redacció de la sol·licitud de suspensió temporal de la sanció
- Signatura del professional de referència

S'inclou un model o exemple a l'annex núm. 3: full de sol·licitud de suspensió temporal de la sanció.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- Marc legal
- Objectius del programa
- Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- Protocol d'actuació
 - I. Infracció administrativa
 - II. Informació a pares, tutors o representants legals sobre la mesura alternativa
 - III. Concertar visita pel procés d'acolliment
 - IV. Procés d'acolliment
 - V. Intervenció educativa
 - Objectius
 - Estructura de la intervenció
 - Perfil dels professionals
 - Principis que guien la intervenció educativa
 - Contingut
 - Derivació
 - VI. Informe de tancament i resolució del procés sancionador

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

● Intervenció educativa

Els objectius principals de les intervencions preventives, d'una banda, se centren a **potenciar els factors de protecció** que disminueixen la possibilitat d'iniciar conductes de risc o de mantenir-les. Aquests elements són característiques que poden ser de caire individual (capacitat de pensar de forma crítica i creativa, habilitats per comunicar-se i relacionar-se, interioritzar valors prosocials, etc.), familiar (vincles familiars estables i positius, posicionaments clars vers el consum de drogues...) o social (vincles positius amb entitats socialitzadores).

D'altra banda, amb les estratègies preventives es pretén incidir en els elements que predisposen a iniciar-se en les conductes de risc o a mantenir-les. Parlem dels **factores de risc**, que també provenen de l'individu (baix sentit crític, impulsivitat, etc.), de l'entorn familiar (models de referència permissius, manca de comunicació, etc.) i de l'entorn social (proximitat amb el consum, el consumisme...).

Prevenir consisteix a debilitar els factors de risc i potenciar els factors de protecció. En aquest sentit, anomenem intervenció educativa el pla de treball individualitzat per a cada jove, que té uns objectius preventius definits a partir del coneixement i l'avaluació d'aquests factors. Es duu a terme amb la finalitat de produir canvis de millora en la qualitat de vida dels joves, fent-los més responsables i autònoms.

La intervenció és una alternativa educativa a la sanció. Per tant, no pot ser interpretada com un càstig i ha de guardar una coherència amb el fet que ha motivat la sanció administrativa, en aquest cas, el consum d'una substància il·legal, entès no des de la perspectiva d'un acte delictiu, sinó des de l'**òptica de la salut**.

El marc teòric de la intervenció pot variar segons la formació específica, l'experiència i l'especialització de cada professional. No obstant això, alguns dels **fonaments metodològics** que poden guiar la intervenció són:

- Model de promoció de la salut, adoptat per l'Organització Mundial de la Salut l'any 1986 (OMS, 1986).
- Model d'aprenentatge social (Bandura, 1980, 1983, 1987).
- Model transteòric del canvi (Prochaska, DiClemente, 1982, 1994), (Prochaska, Prochaska, 1993).
- Entrevista motivacional (Miller, Rollnick, 1999).

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- › Marc legal
- › Objectius del programa
- › Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- › Protocol d'actuació
 - I. Infracció administrativa
 - II. Informació a pares, tutors o representants legals sobre la mesura alternativa
 - III. Concertar visita pel procés d'acolliment
 - IV. Procés d'acolliment
 - V. Intervenció educativa
 - Objectius
 - Estructura de la intervenció
 - Perfil dels professionals
 - Principis que guien la intervenció educativa
 - Contingut
 - Derivació
 - VI. Informe de tancament i resolució del procés sancionador

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

Intervenció educativa Objectius

Els objectius generals de la intervenció educativa són:

- Disminuir els factors de risc detectats que puguin haver provocat l'inici del consum de drogues i que podrien afavorir un consum més problemàtic.
- Potenciar els factors de protecció tant personals, familiars com socials del menor per fer front a situacions de risc.
- Aconseguir que el menor prengui consciència del consum propi i dels riscos associats a aquesta conducta.
- Dotar de les eines i estratègies per adquirir capacitat crítica vers el consum i donar les pautes necessàries per a un consum de menys risc.
- Assessorar els pares, tutors o representants legals dels menors en el seu paper educador amb relació a la prevenció del consum de drogues.
- Donar informació objectiva i de forma argumentada sobre les drogues

Els objectius específics es defineixen en funció dels **compromisos o acords** que s'estableixin **per iniciar un canvi**. Aquests compromisos han de quedar molt ben definits i s'han de poder assolir a curt termini.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- › Marc legal
- › Objectius del programa
- › Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- › Protocol d'actuació
 - I. Infracció administrativa
 - II. Informació a pares, tutors o representants legals sobre la mesura alternativa
 - III. Concertar visita pel procés d'acolliment
 - IV. Procés d'acolliment
 - V. Intervenció educativa
 - Objectius
 - Estructura de la intervenció
 - Perfil dels professionals
 - Principis que guien la intervenció educativa
 - Contingut
 - Derivació
 - VI. Informe de tancament i resolució del procés sancionador

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

Intervenció educativa Estructura de la intervenció

Es poden plantejar entre tres i sis sessions de treball d'una hora aproximada, que han de servir per assolir els objectius plantejats tant per als joves com per a la família.

- La **primera sessió** es recomana que es destini a valorar els factors de risc i de protecció amb l'objectiu de definir el pla individualitzat de treball per fer una intervenció educativa personalitzada. Aquesta sessió es pot fer coincidir en el temps amb la primera visita (procés d'acolliment).
- El **seguiment o pla de treball**, en funció de la formació dels professionals, es pot plantejar amb sessions familiars o individuals amb cada jove. En aquest darrer cas, es recomana fer una o dues sessions en paral·lel amb els pares, tutors o representants legals dels menors.
- S'haurà de fer una **última sessió** conjunta (menor amb els pares, tutors o representants legals) per valorar el procés i el grau de compliment dels objectius marcats.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- › Marc legal
- › Objectius del programa
- › Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- › Protocol d'actuació
 - I. Infracció administrativa
 - II. Informació a pares, tutors o representants legals sobre la mesura alternativa
 - III. Concertar visita pel procés d'acolliment
 - IV. Procés d'acolliment
 - V. Intervenció educativa
 - Objectius
 - Estructura de la intervenció
 - Perfil dels professionals
 - Principis que guien la intervenció educativa
 - Contingut
 - Derivació
 - VI. Informe de tancament i resolució del procés sancionador

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

Intervenció educativa ● Perfil dels professionals

Es recomana que els criteris mínims del perfil dels professionals que han de dur a terme la intervenció educativa siguin:

- Han de ser professionals amb formació universitària en l'àmbit psicoeducatiu o socioeducatiu, que tinguin coneixement i experiència en el treball amb joves i amb famílies, i que tinguin habilitats per comunicar-se amb els adolescents.
- Han de comptar amb coneixements sobre les drogues i han de tenir experiència i coneixement en l'àmbit de la prevenció o l'abordatge de les drogodependències.

Si hi ha mancances, s'han de buscar mecanismes per cobrir-les, coordinant-se amb altres recursos o serveis.

És recomanable que tot el procés el dugui a terme una sola persona.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- › Marc legal
- › Objectius del programa
- › Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- › Protocol d'actuació
 - I. Infracció administrativa
 - II. Informació a pares, tutors o representants legals sobre la mesura alternativa
 - III. Concertar visita pel procés d'acolliment
 - IV. Procés d'acolliment
 - V. Intervenció educativa
 - Objectius
 - Estructura de la intervenció
 - Perfil dels professionals
 - Principis que guien la intervenció educativa
 - Contingut
 - Derivació
 - VI. Informe de tancament i resolució del procés sancionador

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

Intervenció educativa

Principis que guien la intervenció educativa

- **Crear un clima de confiança:** un espai proper on els joves i la família se sentin còmodes. Crear un clima de respecte, comunicació i serenitat. Però al mateix temps transmetre rigor i professionalitat.
- **Expressar empatia:** quan la persona se sent acceptada tal com és, es troba més lliure per decidir canviar. Cal demostrar que es valora l'actitud positiva, participativa, receptiva i de cooperació dels joves per implicar-los en l'activitat.
- **Confidencialitat:** actuar amb honestat si alguna informació rellevant ha de ser transmesa als familiars o a un altre servei per no malmetre la confiança.
- **Evitar valoracions** morals i actituds de judici.
- **Crear la discrepància:** crear una dissonància cognitiva entre el que és i el que voldria ser pot ajudar a avançar en el treball educatiu, per exemple entre el que una persona busca quan consumeix drogues i el que pot trobar.
- **Evitar discussions:** ja que creen resistències.
- **Fomentar l'autoeficàcia:** transmetre el missatge que l'altra persona és capaç d'assolir els canvis que es proposa.
- **Fomentar el diàleg:** evitar plantejar les sessions com un interrogatori; ha de ser un diàleg on les diferents parts aportin idees, opinions i solucions. Plantejar objectius o pactes de forma conjunta, fent que els joves se sentin partícips dels acords establerts.
- **Transmetre responsabilitat** cap al procés: fer prevaler els aspectes formals i normatius per a ambdues parts (puntualitat, assistència, formalitat, evitar interrupcions com ara mòbils, etc.).
- **Oferir informació objectiva** i realista sobre les drogues i sobre els recursos en què poden trobar assessorament.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- › Marc legal
- › Objectius del programa
- › Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- › Protocol d'actuació
 - I. Infracció administrativa
 - II. Informació a pares, tutors o representants legals sobre la mesura alternativa
 - III. Concertar visita pel procés d'acolliment
 - IV. Procés d'acolliment
 - V. Intervenció educativa
 - Objectius
 - Estructura de la intervenció
 - Perfil dels professionals
 - Principis que guien la intervenció educativa
 - Contingut
 - Derivació
 - VI. Informe de tancament i resolució del procés sancionador

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

Intervenció educativa Contingut

Conèixer els factors de risc i de protecció dels menors ens ajudarà a determinar en cada cas una proposta de pla de treball, fet que permetrà que la mesura educativa sigui personalitzada d'acord amb les característiques individuals, familiars i socials de cada jove.

Hi ha sis eixos d'atenció que ens poden ajudar a conèixer la situació personal, familiar i social de cada jove:

1. SITUACIÓ OCUPACIONAL I FORMACIÓ

2. SITUACIÓ FAMILIAR

3. OCUPACIÓ DEL TEMPS D'OCI/LLEURE

4. ASPECTES SOCIALS

5. CONSUM DE DROGUES

6. FACTORS DE PERSONALITAT, PSICOLÒGICS...

A continuació, s'adjunta una taula on s'ofereixen **pautes per a cadascun dels sis eixos d'atenció** sobre:

- **Factors de risc i protecció** de cadascun dels eixos.
- **Estratègies d'intervenció** dels professionals en funció de la situació dels joves i la família.
- **Recursos i eines de treball** que ofereix la xarxa comunitària per dur a terme l'actuació dels professionals durant la intervenció educativa.

Intervenció educativa Contingut

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- » Marc legal
- » Objectius del programa
- » Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- » Protocol d'actuació
 - I. Infracció administrativa
 - II. Informació a pares, tutors o representants legals sobre la mesura alternativa
 - III. Concertar visita pel procés d'acolliment
 - IV. Procés d'acolliment
 - V. Intervenció educativa
 - Objectius
 - Estructura de la intervenció
 - Perfil dels professionals
 - Principis que guien la intervenció educativa
 - Contingut
 - Derivació
 - VI. Informe de tancament i resolució del procés sancionador

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

SIS EIXOS D'ATENCIÓ	CONeixEMENT SOBRE ELS FACTORS DE RISC I DE PROTECCIÓ	ESTRATÈGIES D'INTERVENCIÓ Possibles línies de treball	RECURSOS Materials divulgatius, recursos i serveis comunitaris de suport per a la intervenció
Situació ocupacional i/o formació	» Situació: estudia / treballa / no té ocupació. » Percepció del menor sobre la seva situació. » Grau de satisfacció. » Possibles projectes a curt i mig termini. » Si estudia: » Curs que fa i correspondència amb l'edat ; » Possible absentisme i/o passivitat. » Dificultats d'adaptació i/o poca integració amb els companys o amb les normes » Motivació / satisfacció per l'estudi. » Models de referència (professors / tutors). » Rendiment acadèmic. » Si treballa: » Tipus de feina. Correspondència amb la formació cursada. » Motivació / satisfacció per la feina. » Dificultats d'adaptació i/o poca integració amb els companys o amb les normes. » Nivell d'autoestima i confiança. » Relació amb l'autoritat.	» Identificar aspectes positius en el jove (aptituds, actituds, motivacions, etc) per tal d'enfortir-les. » Identificar situacions conflictives i valorar possibles alternatives per afrontar-les. » Coordinació amb els centres educatius. » Orientació formativa: assessorament de l'oferta formativa. » Orientació professional (<i>exemples cerca de feina, com fer un currículum, com preparar una entrevista,...</i>) » Ajudar a buscar allò que generi motivació.	» Conèixer bé els recursos del municipi en relació a l'oferta formativa (cursos, beques, ...) i pre-laboral: conèixer bé els circuits, qui n'està al càrrec, quins recursos són gratuïts i quins no, ... » Educadors de Serveis Socials i/o de Joventut d'àmbit municipal o comarcal. » Centres de Promoció Econòmica. » Serveis Socials del municipi. » Punts d'Informació Juvenils (PIJ). » Secretaria de Joventut de la Generalitat de Catalunya.

Intervenció educativa Contingut

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- » Marc legal
- » Objectius del programa
- » Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- » Protocol d'actuació
 - I. Infracció administrativa
 - II. Informació a pares, tutors o representants legals sobre la mesura alternativa
 - III. Concertar visita pel procés d'acolliment
 - IV. Procés d'acolliment
 - V. Intervenció educativa
 - Objectius
 - Estructura de la intervenció
 - Perfil dels professionals
 - Principis que guien la intervenció educativa
 - Contingut
 - Derivació
 - VI. Informe de tancament i resolució del procés sancionador

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

SIS EIXOS D'ATENCIÓ	CONeixEMENT SOBRE ELS FACTORS DE RISC I DE PROTECCIÓ	ESTRATÈGIES D'INTERVENCIÓ Possibles línies de treball	RECURSOS Materials divulgatius, recursos i serveis comunitaris de suport per a la intervenció
Situació familiar	» Estructura familiar. » Amb qui viu. » Situació ocupacional dels pares. » Dinàmica familiar. » Comunicació. » Confiança » Afectivitat. » Cohesió. » Relació dels pares. » Relació entre germans. » Estil educatiu (permissiu, autoritari, ...) » Límits i normes. » Temps d'oci amb la família. » Els pares davant les drogues: » Actitud vers el consum de drogues. » Existència de consum de drogues entre altres membres de la família.	» Abordatge familiar. » Orientar i assessorar a la família. » Evitar la culpabilització i potenciar la responsabilitat i la implicació (ells poden fer també alguna cosa). » Fomentar la calma durant procés educatiu. Tranquil·litzar i restar dramatisme a la situació. Convidar a la reflexió. » Donar espai i potenciar que parlin entre ells. » Facilitar que la família arribi a acords en punts de conflicte. » Fomentar el temps lliure compartit amb la família. » No centrar-se només en el tema de les drogues. Parlar sobre altres temes que puguin preocupar a la família, com per exemple les seves dinàmiques de relació i la seva comunicació. » Informar sobre els diferents nivells de consum (no tots són problemàtics o de dependència).	» Serveis Socials. » Serveis municipals de teràpia familiar. » Catàleg de materials i programes per a la prevenció i la reducció de danys associats al consum de drogues » Guia connecta amb els teus fills: com prevenir el consum de drogues i altres conductes de risc. » Llibret "8 equilibris. Pares i mares que consumeixen alcohol i altres drogues". » Web amb idees, comentaris i consells per a reflexionar sobre el consum de drogues en adolescents i el foment de la prevenció en l'àmbit familiar: www.parlemdedroques.cat
Temps d'oci	» Consum associat la temps d'oci (temps lliure). » Activitats d'oci, aficions i esport. » Concepte del temps d'oci i de la diversió (per exemple "sortir de marxa = descontrol"?). » Temps d'oci familiar compartit.	» Motivar la pràctica d'alternatives d'oci saludable: esport, cultura... » Organització del temps de lleure. » Organització del temps d'oci del cap de setmana. » Potenciar les motivacions i aficions que el jove tingui.	» Recursos del Municipi; equipaments juvenils (saber si són gratuïtes o no). » Espais, agrupaments... del municipi.

Intervenció educativa Contingut

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- » Marc legal
- » Objectius del programa
- » Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- » Protocol d'actuació
 - I. Infracció administrativa
 - II. Informació a pares , tutors o representants legals sobre la mesura alternativa
 - III. Concertar visita pel procés d'acolliment
 - IV. Procés d'acolliment
 - V. Intervenció educativa
 - Objectius
 - Estructura de la intervenció
 - Perfil dels professionals
 - Principis que guien la intervenció educativa
 - Contingut
 - Derivació

VI. Informe de tancament i resolució del procés sancionador

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

SIS EIXOS D'ATENCIÓ	CONeixEMENT SOBRE ELS FACTORS DE RISC I DE PROTECCIÓ	ESTRATÈGIES D'INTERVENCIÓ Possibles línies de treball	RECURSOS Materials divulgatius, recursos i serveis comunitaris de suport per a la intervenció
Aspectes socials	» Grup d'amics. » Consum en grup. » Parella. Consum en la parella. » Relació amb grup d'iguals. » Pertinença a algun grup social.	» Plantejar activitats grupals (impuls de nous amics, canvi d'entorns). » Reforçar aquells aspectes socials positius.	» Equipaments juvenils ... Esplais, agrupaments... del municipi.
Consum de drogues	» Percepció del consum. » Significat que dona al consum. » Tipus de consum: ocasional, compulsiu, habitual. » Experiències que ha ocasionat el consum de drogues. » Temps que fa que consumeix. » Drogues que consumeix. » Moments en que es dona el consum. » Diners gastats en el consum. » Informació / Desinformació sobre les drogues. » Accessibilitat a les substàncies. » Saber quin coneixement té de les repercussions legals de consumir drogues. » Saber si té consciència de la responsabilitat vers els altres. » Valorar en el cas que existeixi repetició del PPD-ASA.	» Abordar el tema de les drogues (informació). Recerca conjunta d'informació / Utilitzar materials preventius per comentar-ho conjuntament. » Afavorir els factors protectors que el menor necessita per evitar o reduir el consum. » Dotar d'informació al menor i la seva família sobre el món de les drogues. » Pactar estratègies per reduir riscos en el consum. » Orientar al menor en les recursos que té a la seva disposició (webs sobre drogues adreçades a joves, infermeres Programa Salut i Escola, Tarda Jove als CAPs, ...).	» CAS de referència del municipi. » Material divulgatiu de prevenció de drogues. » Serveis Municipals d'assessorament sobre drogues. » Serveis Municipals de salut adreçats a joves. » Catàleg de materials i programes per a la prevenció i la reducció de danys associats al consum de drogues

Intervenció educativa

Contingut

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

- 4.1. Recomanacions generals
 - 4.2. Elaboració i desenvolupament
 - 4.2.1. Coordinació prèvia
 - 4.2.2. Pla de treball
 - » Marc legal
 - » Objectius del programa
 - » Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
 - » Protocol d'actuació
 - I. Infracció administrativa
 - II. Informació a pares , tutors o representants legals sobre la mesura alternativa
 - III. Concertar visita pel procés d'acolliment
 - IV. Procés d'acolliment
 - V. Intervenció educativa
 - Objectius
 - Estructura de la intervenció
 - Perfil dels professionals
 - Principis que guien la intervenció educativa
 - Contingut
 - Derivació
 - VI. Informe de tancament i resolució del procés sancionador
- 4.3. Avaluació dels PPD-ASA

SIS EIXOS D'ATENCIÓ	CONEIXEMENT SOBRE ELS FACTORS DE RISC I DE PROTECCIÓ	ESTRATÈGIES D'INTERVENCIÓ Possibles línies de treball	RECURSOS Materials divulgatius, recursos i serveis comunitaris de suport per a la intervenció
Factors de personalitat, psicològics i/o conductuals	» Grau d'autoestima, d'autonomia, d'autocontrol emocional i de conducta. » Grau d'habilitats de comunicació i de resolució de conflictes. » Trastorns / medicació.	» Detectar si hi ha actituds de risc: » TDHA, trastorns d'estat d'ànim, individualisme, escepticisme, imprudència, presentisme, irresponsabilitat, desafiament a l'autoritat, actituds no normatives i antisocials, actituds evasives davant la realitat, impulsivitat...	» Serveis Socials. » CSMIJ. » Serveis Municipals d'assessorament sobre drogues. » Serveis Municipals de salut adreçats a joves.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- › Marc legal
- › Objectius del programa
- › Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- › Protocol d'actuació
 - I. Infracció administrativa
 - II. Informació a pares, tutors o representants legals sobre la mesura alternativa
 - III. Concertar visita pel procés d'acolliment
 - IV. Procés d'acolliment
 - V. Intervenció educativa
 - Objectius
 - Estructura de la intervenció
 - Perfil dels professionals
 - Principis que guien la intervenció educativa
 - Contingut
 - Derivació

VI. Informe de tancament i resolució del procés sancionador

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

Intervenció educativa Derivació

En cas de detectar que existeix un problema que requereixi un seguiment més intensiu o un tractament, els professionals han de derivar els menors i els pares, tutors o representants legals al recurs adient (Vegeu el punt [“Instruments d'interès per a l'avaluació de casos”](#)).

Cal tenir en compte especialment:

- **Els centres de salut mental infantojuvenil** on serà adient derivar els menors en cas que es detecti l'existència d'algun problema de salut mental (depressió, ansietat, hiperactivitat, etc.).
- **Els centres d'atenció i seguiment** de la Xarxa d'Atenció a les Drogodependències, en cas que detectem algun cas d'addicció a les drogues.
- **Els centres d'atenció primària**, en cas d'observar problemes de tipus orgànic.
- **Els equips de Serveis Socials** del municipi, si identifiquem necessitats socials o factors de risc psicosocial que requereixin un seguiment.

Per tal de poder fer les derivacions de forma eficient, els diferents recursos de la xarxa han d'estar al corrent de l'existència i del funcionament del PPD-ASA i cal que s'estableixin mecanismes de coordinació i col·laboració: tenir **acords** de derivació establerts des de l'inici facilita i agilitza el procés de derivació. ✱

És molt important que hi hagi una **coordinació i una col·laboració fluides entre els recursos de derivació** i els tècnics del programa. Pot ser que aquesta derivació es faci en paral·lel al pla individual del PPD-ASA o que el substitueixi. En qualsevol cas, cal que els menors rebin un acompanyament en aquests recursos comunitaris o equipament per part dels tècnics del programa, que són els responsables de coordinar-ho tot i fer-ne el seguiment.

Per poder fer les derivacions a altres serveis de la xarxa comunitària és essencial comptar amb el consentiment informat dels menors, així com el dels pares, tutors o representants legals, d'acord amb l'article 11 de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, perquè qualsevol cessió de dades no consentida pot ser objecte d'infracció administrativa greu.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.2.1. Coordinació prèvia

4.2.2. Pla de treball

- › Marc legal
- › Objectius del programa
- › Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió
- › Protocol d'actuació
 - I. Infracció administrativa
 - II. Informació a pares, tutors o representants legals sobre la mesura alternativa
 - III. Concertar visita pel procés d'acolliment
 - IV. Procés d'acolliment
 - V. Intervenció educativa
 - VI. Informe de tancament i resolució del procés sancionador

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

Informe de tancament i resolució del procés sancionador

Tant si la intervenció educativa es compleix satisfactòriament com si no, s'ha d'emetre un **informe de tancament** amb la **valoració final del seguiment**.

Aquest informe ha de resoldre de forma satisfactòria o no satisfactòria el compliment del programa per part de cada menor.

Els **motius pels quals es pot considerar que els menors no han complert el programa** són diversos i depenen molt de cada cas. Tot i que és difícil presentar una llista que reculli totes les causes, es poden categoritzar de la manera següent:

- No-compliment dels compromisos, objectius o pactes adquirits entre els menors i els professionals de la intervenció.
- Falta d'assistència a les sessions.
- Falta d'interès dels menors, mostres de desmotivació, falta de puntualitat, el fet d'assistir a les sessions sota els efectes d'una substància...
- Si els menors tornen a ser multats durant la realització del programa.

L'informe de tancament s'haurà de remetre a la persona que ha instruït l'expedient sancionador juntament amb el full de **sol·licitud de suspensió definitiva o continuïtat del procediment sancionador**, i caldrà indicar l'opció corresponent a la valoració final del seguiment.

Informe de tancament

La informació mínima que ha de contenir aquest document és la següent:

- Dades de la denúncia
- Dades de la persona menor
- Dades de la persona que representa el menor
- Professional del programa de referència
- Valoració del compliment: satisfactori o no satisfactori
- Signatura del professional de referència

S'inclou un model o exemple a l'annex núm. 3: informe de tancament del procés sancionador.

Sol·licitud de suspensió definitiva o continuïtat del procediment sancionador

La informació mínima que ha de contenir aquest document és la següent:

- Dades de la denúncia
- Dades de la persona menor
- Professional del programa de referència
- Sol·licitud que es formula (suspensió definitiva o continuïtat)
- Signatura del professional de referència

S'inclou un model o exemple a l'annex núm. 3: Sol·licitud de suspensió definitiva o continuïtat.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

● Avaluació dels PPD-ASA

4.3.1. Introducció

43

4.3.2. Proposta d'avaluació dels PPD-ASA

44

- › Avaluació de necessitats abans d'implementar un PPD-ASA
- › Avaluació d'un PPD-ASA implementat
- › Sistema d'indicadors
- › Instruments d'avaluació

47

50

51

55

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

- 4.1. Recomanacions generals
- 4.2. Elaboració i desenvolupament
- 4.3. Avaluació dels PPD-ASA
 - 4.3.1. Introducció
 - 4.3.2. Proposta d'avaluació dels PPD-ASA
 - › Avaluació de necessitats abans d'implementar un PPD-ASA
 - › Avaluació d'un PPD-ASA implementat
 - › Sistema d'indicadors
 - › Instruments d'avaluació

● Introducció

En els darrers anys, en l'àmbit de la prevenció de les drogodependències s'han fet esforços per avaluar les intervencions. En aquest sentit, ha augmentat el nombre de guies i manuals d'avaluació centrats en la implementació i l'avaluació dels programes relacionats amb les drogodependències (Alvira, 2000; EMCDDA, 2000, 2001, 2007, 2010; Errasti et al., 2001; Font-Mayolas, Gras, Planes, 2010; Kroger, Winter, Shaw, 1998), així com les estratègies de prevenció que utilitzen mètodes d'avaluació.

En l'actualitat, la majoria dels programes de prevenció incorporen activitats d'avaluació. No obstant això, hi ha una gran disparitat d'estratègies i mètodes d'avaluació, fet que pot comportar avaluar-los inadecuadament i obtenir resultats amb problemes de credibilitat i transferibilitat.

La Subdirecció General de Drogodependències de la Generalitat de Catalunya ha fet un esforç per impulsar els programes de prevenció amb un sistema d'avaluació rigorós. En aquest sentit, el [*Llibre blanc de la prevenció a Catalunya*](#) i el **Pla d'actuació en prevenció 2010-2016** expressen la necessitat de l'**evidència** i l'**avaluació** a l'hora d'implementar un programa de prevenció.

Aquesta guia de recomanacions per a la implementació dels PPD-ASA presenta una proposta d'avaluació que s'emmarca dins de les línies estratègiques recollides en els documents esmentats.

Al llarg del segle XX, la necessitat de conèixer els efectes dels programes ha comportat avenços en els processos d'avaluació (Anguera, Chacón, Blanco, 2008). Progressivament, els programes d'intervenció social han incorporat estratègies d'avaluació més rigoroses.

Es considera que l'avaluació ha passat de ser un aspecte secundari a ser un aspecte central en l'aplicació dels programes d'intervenció social.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

- 4.1. Recomanacions generals
- 4.2. Elaboració i desenvolupament
- 4.3. Avaluació dels PPD-ASA
 - 4.3.1. Introducció
 - 4.3.2. Proposta d'avaluació dels PPD-ASA
 - › Avaluació de necessitats abans d'implementar un PPD-ASA
 - › Avaluació d'un PPD-ASA implementat
 - › Sistema d'indicadors
 - › Instruments d'avaluació

● Proposta d'avaluació dels PPD-ASA

La proposta d'avaluació que es presenta es basa en cinc premisses inicials:

1. **El procés d'avaluació d'un PPD-ASA ha d'aportar coneixement transferible sobre les necessitats, la viabilitat, el procés i els resultats. Aquests han de ser els objectes d'avaluació.** El coneixement obtingut sobre cadascun ha de tenir diferents implicacions en el funcionament del programa.

Així doncs:

- la informació sobre les **necessitats** ha de permetre valorar la implementació o no del programa;
- la informació sobre la **viabilitat** ha de garantir el funcionament correcte i la cobertura del programa;
- la informació sobre el **procés** ha d'aportar informació sobre el funcionament del programa i sobre com millorar-lo, i
- la informació sobre els **resultats** s'ha d'obtenir d'acord amb uns criteris que permetin emetre un judici de valor sobre l'eficàcia, l'eficiència i l'efectivitat de l'acció educativa. (Kroger et al., 1998).

2. L'avaluació i la planificació són dos processos interrelacionats

A vegades s'ha entès l'avaluació com una acció que es duu a terme un cop el programa està en funcionament o un cop ha finalitzat. És idoni planificar l'avaluació des del moment en què es planteja la possibilitat d'implementar un programa fins al moment de fer un balanç anual, ja que els PPD-ASA no tenen data de finalització. Per garantir que es compleixen els objectius del programa (general i específics), que existeix una bona relació cost-benefici i que s'assoleixen els efectes desitjats, és recomanable efectuar una **avaluació contínua**. Aquesta avaluació permet estalviar inconvenients durant el procés d'implementació, obtenir informació sobre l'adequació del funcionament del programa, a més de detectar les deficiències que es puguin evidenciar i introduir les millores oportunes en un curt període de temps (**avaluació proactiva**). En aquest sentit, per a una correcta optimització dels recursos i per garantir l'eficàcia, l'avaluació és intrínseca a l'execució.

Avaluar tots els aspectes del programa ha de permetre conèixer, d'una manera exhaustiva, tant el procés com els resultats obtinguts. Aquest coneixement ha de ser de vàlua tant per millorar el programa com per valorar-ne l'impacte en la població destinatària. La utilització de mètodes d'avaluació ha d'ajudar els responsables del programa a interpretar els resultats de les intervencions i a desenvolupar línies d'investigació i prevenció futures (Kroger et al., 1998).

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

4.3.1. Introducció

4.3.2. Proposta d'avaluació dels PPD-ASA

- Avaluació de necessitats abans d'implementar un PPD-ASA
- Avaluació d'un PPD-ASA implementat
- Sistema d'indicadors
- Instruments d'avaluació

● Proposta d'avaluació dels PPD-ASA

3. Els objectius són els rectors del programa

En els objectius, hi descansen la ideologia, la finalitat, el procés d'implementació i també els resultats que s'han d'obtenir. El disseny d'uns objectius idonis i pragmàtics facilitarà, en gran mesura, l'èxit del programa. Els objectius dels PPD-ASA procuren ser plausibles i acurats a la realitat sobre la qual es vol intervenir.

Segons el model de Tyler (Alvira, 1991:12) l'avaluació se centra en els objectius: aquest model proposa una estricta delimitació d'uns objectius objectivables i mesurables. Els [objectius dels PPD-ASA](#) s'han dissenyat per dur a terme una tasca educativa, i això implica, com veurem més endavant, una dificultat en l'objectabilitat i la quantificació. En conseqüència, aquesta proposta d'avaluació aporta altres mètodes per superar les dificultats de parametrització i, així, poder obtenir un coneixement vàlid per avaluar el programa.

4. Avaluar és emetre un judici de valor a partir del coneixement obtingut durant les fases d'avaluació

Per poder emetre un judici s'ha d'estar en possessió d'uns criteris de referència suficients sobre l'assoliment dels objectius, l'eficiència i els resultats esperats (Alvira, 1991:19). El coneixement emergeix de les dades obtingudes a partir de l'aplicació d'instruments d'avaluació, tant de naturalesa qualitativa com quantitativa. Els objectius i les fases del programa són els elements que delimiten els instruments que cal utilitzar.

Una de les dificultats de credibilitat de qualsevol avaluació és l'autoavaluació. Per diferents factors, és corrent que l'avaluació la facin els mateixos executors. L'autoavaluació és vàlida en diferents aspectes però, per gaudir d'uns resultats amb credibilitat, s'ha de comptar amb avaluadors externs en determinades fases. **És recomanable que l'avaluació dels PPD-ASA sigui mixta.** Una recomanació a l'hora de dissenyar el pressupost del programa és reservar una dotació econòmica per executar una avaluació externa.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

4.3.1. Introducció

4.3.2. Proposta d'avaluació dels PPD-ASA

- › Avaluació de necessitats abans d'implementar un PPD-ASA
- › Avaluació d'un PPD-ASA implementat
- › Sistema d'indicadors
- › Instruments d'avaluació

● Proposta d'avaluació dels PPD-ASA

L'avaluació d'un PPD-ASA ha de permetre:

- Conèixer les necessitats d'implementació d'un PPD-ASA.
- Validar la viabilitat de la implementació: obtenir el coneixement que permeti emetre un judici de valor sobre la idoneïtat d'implementar o no un PPD-ASA.
- Validar el procés d'implementació: obtenir informació sobre la implementació i el procés del PPD-ASA (procés de concertar visita per al procés d'acolliment, procés d'acolliment, intervenció educativa. etc.).
- Proposar millores de funcionament en el cas que es detectin desajustos.
- Validar la qualitat del programa.
- Conèixer la coordinació idònia entre els agents implicats.
- Valorar que els menors puguin optar a una mesura educativa.
- Avaluar l'orientació en relació amb les necessitats personals dels menors denunciats i l'assessorament a la família.
- Avaluar la detecció de situacions de risc, així com la possible derivació a altres recursos de la xarxa sociosanitària.
- Obtenir eines per valorar el compliment satisfactori de la mesura educativa.
- Valorar l'eficàcia (l'assoliment dels objectius del programa), l'efectivitat (els efectes del programa) i l'eficiència (relació cost/resultats) del programa en el seu conjunt.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

4.3.1. Introducció

4.3.2. Proposta d'avaluació dels PPD-ASA

- › Avaluació de necessitats abans d'implementar un PPD-ASA
- › Avaluació d'un PPD-ASA implementat
- › Sistema d'indicadors
- › Instruments d'avaluació

● Avaluació de necessitats abans d'implementar un PPD-ASA

Abans d'implementar un programa d'intervenció social es recomana **valorar la necessitat del programa** entre la població. L'avaluació de les necessitats servirà per valorar la idoneïtat d'implementar el programa, així com per optimitzar els recursos humans i econòmics.

Anguera, Chacón i Blanco (2008) proposen una categorització de les diferents necessitats que poden motivar la implementació d'un programa d'intervenció social. En el cas dels PPD-ASA, podem entendre les necessitats d'implementació de la manera següent:

- La **necessitat normativa**: estaria motivada per oferir una mesura educativa alternativa a la sanció administrativa, ja que els joves del territori no poden optar a un PPD-ASA en relació amb la Llei orgànica 1/1992, de 21 de febrer.
- La **necessitat experimentada**: seria la resposta dels joves a la pregunta dels tècnics sobre si existeix una necessitat d'implementar un PPD-ASA.
- La **necessitat expressada**: seria la demanda explícita dels joves, famílies o altres agents socials d'implementar un PPD-ASA.
- La **necessitat comparativa**: seria el producte de la comparació entre el territori on es vol aplicar i l'oferta de PPD-ASA a la resta de la comarca o província.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

4.1. Recomanacions generals

4.2. Elaboració i desenvolupament

4.3. Avaluació dels PPD-ASA

4.3.1. Introducció

4.3.2. Proposta d'avaluació dels PPD-ASA

- Avaluació de necessitats abans d'implementar un PPD-ASA
- Avaluació d'un PPD-ASA implementat
- Sistema d'indicadors
- Instruments d'avaluació

● Avaluació de necessitats abans d'implementar un PPD-ASA

No obstant això, a banda de l'anàlisi de les **necessitats**, també s'han de tenir en compte altres aspectes. Tal com s'indica en les [recomanacions generals](#) presentades en el *punt 4.1 d'aquesta guia*, és idoni efectuar una **estimació del nombre d'intervencions** que s'haurien de practicar en un any. Per dur això a terme, es requeriran els indicadors següents:

- **Població d'entre 14 i 17 anys en el territori on es vol implementar un PPD-ASA:** aquesta dada l'ofereix l'IDESCAT. A més de buscar la dada actual, també és idoni observar els joves amb edats inferiors per poder preveure un possible augment o una disminució de la població en la franja de 14 a 17 anys en els propers anys. Així mateix, s'ha d'observar la tendència del flux migratori per saber si s'està en procés d'augment o disminució de població.
- **Nombre de denúncies a menors:** és convenient conèixer el nombre de joves denunciats en els darrers anys per veure'n la tendència.
- **Dades epidemiològiques:** a més de conèixer les dades epidemiològiques nacionals (ESTUDES i EDADES per a Catalunya) que permetran observar la **tendència del consum**, és convenient posseir dades del territori concret. Si no es disposa d'aquestes dades, l'avaluació de necessitats pot ser una bona oportunitat per fer una recerca sobre aquests consums.
- **Dades etnogràfiques:** efectuar observacions i mantenir contactes formals i informals amb els joves permetrà conèixer més la dimensió i els significats associats al consum de drogues (inclòs el risc de ser sancionat).
- **Consulta a experts:** els experts poden ser professors d'institut, educadors socials, policies, entre d'altres. Mantenir contactes amb persones coneixedores de la realitat juvenil possibilita obtenir informació més profunda sobre el consum de drogues al territori.

Per estimar el nombre d'intervencions, s'hauran d'observar les tendències dels cinc indicadors, **especialment el nombre de denúncies**. Amb aquest indicador i els [criteris d'inclusió al programa](#) es pot obtenir una aproximació de les intervencions que s'hauran de fer durant l'any. Els tres últims indicadors són d'utilitat per interpretar la tendència del consum de drogues.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

- 4.1. Recomanacions generals
- 4.2. Elaboració i desenvolupament
- 4.3. Avaluació dels PPD-ASA
 - 4.3.1. Introducció
 - 4.3.2. Proposta d'avaluació dels PPD-ASA
 - Avaluació de necessitats abans d'implementar un PPD-ASA
 - Avaluació d'un PPD-ASA implementat
 - Sistema d'indicadors
 - Instruments d'avaluació

● Avaluació de necessitats abans d'implementar un PPD-ASA

Un cop valorades les diferents necessitats i estimada la demanda, es tindrà informació rellevant per avaluar la implementació d'un PPD-ASA. Però abans de prendre la decisió, cal **assegurar la viabilitat del programa** (aspecte bàsic per poder implementar el programa amb èxit).

La garantia de viabilitat del programa està formada pels aspectes presentats a les [recomanacions generals](#) d'aquesta guia, que són: els **recursos, la qualitat tècnica, el suport polític i tenir un pressupost garantit**.

- **Recursos:** disposar dels recursos humans necessaris per dur a terme el programa i de les instal·lacions idònies per desenvolupar la tasca educativa és vital per assegurar-ne la viabilitat.
- **Qualitat tècnica:** en el punt de la intervenció educativa s'han presentat les [característiques professionals](#) que cal tenir en compte a l'hora de seleccionar un tècnic.
- Aspectes com el **suport polític i tenir garantit el pressupost** són producte del compromís polític, en què l'equip tècnic ha de treballar per possibilitar-lo.

Un cop garantida la **viabilitat**, detectades les **necessitats** i estimada la **demanda**, serà el moment d'emetre el judici de valor per decidir si s'implementa el PPD-ASA:

- Si hi ha la necessitat i està garantida la viabilitat, el judici serà favorable a la implementació del programa.
- Si no és així, s'ha de desestimar la implementació d'un PPD-ASA pel fet de no poder garantir l'èxit del procés ni obtenir els resultats desitjats.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

- 4.1. Recomanacions generals
- 4.2. Elaboració i desenvolupament
- 4.3. Avaluació dels PPD-ASA
 - 4.3.1. Introducció
 - 4.3.2. Proposta d'avaluació dels PPD-ASA
 - ▶ Avaluació de necessitats abans d'implementar un PPD-ASA
 - ▶ Avaluació d'un PPD-ASA implementat
 - ▶ Sistema d'indicadors
 - ▶ Instruments d'avaluació

* AVALUACIÓ DEL DISSENY

Adoptar el disseny presentat en aquesta guia facilitarà la tasca d'implementació, ja que s'ha elaborat a partir del treball conjunt de professionals experts en PPD-ASA, els quals han validat la implementació en el territori. Una vegada implementat el programa, i després d'un temps en funcionament, es podrà avaluar el disseny mitjançant tècniques qualitatives i estratègies d'avaluació de la teoria (Birckmayer, Weiss, 2000). Aquesta avaluació s'hauria d'entendre com l'avaluació de la ideologia subjacent, la idoneïtat de l'estratègia de coordinació, el pla de treball, el marc legal, els objectius, els criteris d'inclusió de la població destinatària i les fases del protocol d'actuació. Es recomana que l'avaluació del disseny la duguin a terme **avaluadors externs**.

● Avaluació d'un PPD-ASA implementat

En el cas d'un PPD-ASA implementat, els **objectes d'avaluació són el procés i els resultats**. *

Avaluació del procés

L'avaluació del procés aporta informació sobre la implementació, les accions dutes a terme, la qualitat i la coordinació. L'anàlisi de la informació ha de permetre valorar amb credibilitat si s'ha executat el procés adequadament, així com detectar mancances en el funcionament (i així, poder introduir les millores que calguin).

En el cas dels PPD-ASA, implica analitzar cadascuna de les fases del programa, recollides en el [protocol d'actuació](#). Les fases del circuit del procediment avaluable pels tècnics són:

- **Concertació de visita per al procés d'acolliment** (fase III).
- **Procés d'acolliment** (fase IV). És tasca dels tècnics assegurar que es compleixin els objectius de la primera visita i que s'utilitzi una comunicació adequada.
- **Intervenció educativa** (fases V i VI). L'avaluació del procés ha de recollir aspectes procedimentals de la intervenció: coordinació amb els cossos de seguretat (incidències en les comunicacions o procediments), conèixer el nombre d'anul·lacions o canvis en la visita, saber-ne les causes, incompareixences, durada de la visita, queixes sobre els horaris...

Avaluació dels resultats

L'avaluació dels resultats és la fase clau de l'avaluació, on s'ha d'obtenir la informació suficient per valorar:

- **l'eficàcia del programa**, és a dir, si s'assoleixen els objectius del programa (general i específics);
- **l'efectivitat**, és a dir, si s'ha aconseguit que el programa produeixi els efectes desitjats.

Els resultats del programa són de dos tipus: els resultats de tipus **procedimental** i els **efectes de l'activitat educativa**. Els primers fan referència al compliment de l'activitat programa (si s'ha pogut oferir un PPD-ASA segons el disseny plantejat). Els segons reflecteixen si s'han aconseguit els objectius de la mesura educativa (oferir informació, treballar els factors de risc i els de protecció, entre d'altres). Aquests últims són els que es relacionen amb el canvi d'actitud dels menors davant del consum de drogues.

L'avaluació del procés i els resultats està implícita en l'avaluació dels **objectius definits del programa**.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

- 4.1. Recomanacions generals
- 4.2. Elaboració i desenvolupament
- 4.3. Avaluació dels PPD-ASA
 - 4.3.1. Introducció
 - 4.3.2. Proposta d'avaluació dels PPD-ASA
 - › Avaluació de necessitats abans d'implementar un PPD-ASA
 - › Avaluació d'un PPD-ASA implementat
 - › Sistema d'indicadors
 - › Instruments d'avaluació

Sistema d'indicadors

Els objectius del programa són la clau en l'avaluació, són el que regeixen el programa i sobre els quals descansa gran part del seu èxit o fracàs.

Per poder avaluar si el programa compleix els objectius plantejats, cal una anàlisi exhaustiva de totes les dades obtingudes a partir d'un **sistema d'indicadors**.

Objectiu general

Aconseguir que els menors presumptes autors d'una infracció administrativa prevista a la Llei orgànica 1/1992, de 21 de febrer, article 25, sobre protecció de la seguretat ciutadana, referent al consum en llocs, vies, establiments o transports públics, així com la tinença il·lícita de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicotròpiques, puguin optar a una mesura alternativa a la sanció per evitar o disminuir riscos associats al consum.

Indicadors

L'anàlisi dels **indicadors següents** ha d'aportar informació sobre l'assoliment de l'objectiu general:

- Nombre de denúncies en els trams d'edat (14-17 anys).
- Nombre de menors denunciats que assisteixen a la primera visita.
- Nombre de menors denunciats que s'acullen al PPD-ASA (signatura compromís).
- Nombre de menors denunciats que **no** s'acullen al PPD-ASA.
- Nombre de menors acollits al PPD-ASA amb informe de tancament **favorable**.

- La relació entre els indicadors 1 i 2 mostra la cobertura del programa i és la garantia que s'ha assolit l'objectiu general. Si la relació és igual a 1, es pot entendre que tots els menors denunciats han pogut optar al PPD-ASA.
- La relació entre els indicadors 1 i 3 mostra el nivell d'interès pel programa.
- La relació entre els indicadors 1 i 5 mostra l'índex d'èxit del programa. Si la relació és igual a 1, es pot entendre que tots els menors denunciats han rebut un informe de tancament favorable.

A partir de l'anàlisi d'aquests indicadors, els tècnics i el panel d'experts han de tenir suficient informació per poder emetre un judici sobre la cobertura, l'adhesió i l'èxit del programa, cosa que pot aportar informació sobre com millorar l'execució i el funcionament dels PPD-ASA. No obstant això, els tècnics han de parar esment als casos que no signen el compromís (i les raons per les quals no s'acullen al PPD-ASA), que tenen un informe desfavorable o que abandonen el programa.

L'assoliment de l'objectiu general garanteix l'activitat del PPD-ASA, però no garanteix l'efectivitat del programa en els menors. L'avaluació dels objectius específics aportarà informació sobre aquesta efectivitat.

L'objectiu general dels PPD-ASA és de tipus procedimental. És el que garanteix la implementació del PPD-ASA per tal que els joves puguin optar a una mesura educativa. Si el disseny i el procés del programa funcionen correctament i es pot oferir la mesura educativa als menors, es pot parlar de l'assoliment de l'objectiu general. No obstant això, pot ser que s'hagi implementat el PPD-ASA i que el disseny i el procés siguin efectius però que hi hagi problemes de cobertura, abandonament o informes de tancament desfavorables.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

- 4.1. Recomanacions generals
- 4.2. Elaboració i desenvolupament
- 4.3. Avaluació dels PPD-ASA
 - 4.3.1. Introducció
 - 4.3.2. Proposta d'avaluació dels PPD-ASA
 - › Avaluació de necessitats abans d'implementar un PPD-ASA
 - › Avaluació d'un PPD-ASA implementat
 - › Sistema d'indicadors
 - › Instruments d'avaluació

Sistema d'indicadors

A continuació es presenten cadascun dels **objectius específics** del programa i els seus **indicadors**, els quals han d'aportar informació sobre el seu assoliment.

Detectar situacions de risc i fer la derivació que escaigui a altres recursos de la xarxa sociosanitària.

Indicadors

- Anàlisi de les situacions de risc.
- Nombre de menors derivats a un altre servei de la xarxa comunitària.
- Tipus de derivació (registre).
- Serveis de la xarxa comunitària on s'ha fet la derivació.
- Nombre de seguiments i no-seguiments de les derivacions.

Orientar en relació amb les necessitats personals detectades en els menors objecte de la denúncia.

Indicadors

- Valoració del servei i grau de satisfacció per part de cada jove.
- Nombre de repeticions: menors que ja havien realitzat un PPD-ASA anteriorment (sempre que el programa no estableixi la repetició com un criteri d'exclusió).

Assessorar la família en relació amb el consum de drogues i altres riscos associats.

Indicadors

- Valoració del servei i grau de satisfacció per part de la família.

Per avaluar aquests dos últims objectius específics, una primera aproximació sobre l'assoliment la posseeixen els tècnics, que poden aportar un coneixement sobre els efectes de la intervenció a la família. A partir de la seva interpretació, els tècnics avaluaran l'efectivitat de l'orientació als menors i l'assessorament a la família, i emetran un judici sobre els efectes de la intervenció.

Per complementar l'opinió dels tècnics en l'avaluació de l'eficàcia i efectivitat d'aquests objectius, es podrien plantejar entrevistes individuals en profunditat per obtenir informació sobre si els menors i les seves famílies han estat assessorats adequadament, i conèixer si s'han assolit els resultats esperats.

Un altre complement de gran vàlua és fer un retest de qualsevol dels tests subministrats (tant als menors com a les famílies) a l'inici de la intervenció. La diferència entre les dues aplicacions permet avaluar qualsevol canvi i evolució.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

- 4.1. Recomanacions generals
- 4.2. Elaboració i desenvolupament
- 4.3. Avaluació dels PPD-ASA
 - 4.3.1. Introducció
 - 4.3.2. Proposta d'avaluació dels PPD-ASA
 - › Avaluació de necessitats abans d'implementar un PPD-ASA
 - › Avaluació d'un PPD-ASA implementat
 - › Sistema d'indicadors
 - › Instruments d'avaluació

Sistema d'indicadors

Vetllar perquè la mesura educativa es compleixi satisfactòriament.

Indicadors

- Nombre de menors acollits al PPD-ASA amb informe de tancament **favorable**.
- Nombre de menors acollits al PPD-ASA amb informe de tancament **desfavorable**.
- Nombre de menors que reincideixen malgrat haver fet el PPD-ASA.

Aquest objectiu és la pedra de toc de l'avaluació dels PPD-ASA. A banda dels indicadors presentats, l'avaluació de la intervenció educativa en si també s'ha de fer mitjançant la valoració dels tècnics. Aquestes persones poden efectuar una valoració del canvi i l'evolució dels menors des de la primera visita fins al tancament del procés. Els aspectes sobre els quals s'ha d'observar un canvi són:

- Els factors de risc que han provocat l'inici del consum de drogues i que podrien afavorir un consum més problemàtic.
- La presa de consciència del consum propi i dels riscos associats a aquesta conducta.
- L'adquisició de les eines i estratègies per adquirir capacitat crítica vers el consum i per donar les pautes necessàries per a un consum de menys risc.
- La informació que es posseeix sobre les drogues.

Per avaluar el canvi en cadascun d'aquests aspectes, es pot aplicar un test-retest dels tests que s'hagin passat a l'inici de la intervenció a fi de valorar la percepció de risc, les intencions de consumir, les actituds sobre les drogues, les creences sobre les conseqüències, familiaritat i coneixement de les drogues, és a dir, aplicar el qüestionari a la primera sessió i tornar-lo a aplicar en la darrera sessió. L'anàlisi de les diferències entre els primers resultats i els últims permeten conèixer el canvi produït durant aquest període de temps.

No obstant això, són molts els factors que poden esbiaixar els resultats, com ara l'efecte de maduració i la desitjabilitat social, entre d'altres. Per tant, els resultats del test-retest han de ser un indicador sobre el possible canvi produït. El programa pot haver influït en el canvi, però no es pot atribuir el canvi exclusivament al fet de participar en el programa.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

- 4.1. Recomanacions generals
- 4.2. Elaboració i desenvolupament
- 4.3. Avaluació dels PPD-ASA
 - 4.3.1. Introducció
 - 4.3.2. Proposta d'avaluació dels PPD-ASA
 - › Avaluació de necessitats abans d'implementar un PPD-ASA
 - › Avaluació d'un PPD-ASA implementat
 - › Sistema d'indicadors
 - › Instruments d'avaluació

* PANEL D'EXPERTS

Es recomana crear un grup de treball format pels diferents agents implicats en el programa. La seva funció serà discutir diferents aspectes del PPD-ASA per garantir-ne el funcionament correcte, així com proposar les millores que es creguin oportunes (no es tracta d'una reunió de coordinació).

Es recomana que el panel d'experts es reuneixi un mínim d'una vegada a l'any per vetllar pel funcionament correcte del PPD-ASA i discutir sobre els aspectes següents:

- Funcionament de les fases del circuit de procediment.
- Resultats, mancances i millores del programa.
- Incidències en el procés que afectin la qualitat.
- Incidències o disfuncions en la coordinació.
- Assoliment dels objectius del programa (cobertura, adhesió i èxit del programa).

Sistema d'indicadors

Garantir una coordinació òptima entre tot els agents implicats.

Indicadors

- Nombre de millores proposades (panel d'experts).
- Nombre de disfuncions en la coordinació (panel d'experts).
- Puntuacions del servei i grau de satisfacció per part dels joves i de la família.

Avaluar el procés de coordinació implica conèixer-ne el funcionament. Així doncs, s'han de conèixer les diferents incidències relacionades amb la coordinació, com ara les dificultats per reunir-se, elaborar missatges poc clars, baixa implicació dels agents, incompliment dels compromisos, entre d'altres. Aquestes incidències es poden entendre com a lleus, en el sentit que dificulten el programa però no n'invaliden l'execució. Una incidència greu seria el cas d'un menor que per falta de coordinació no hagués pogut optar al programa.

El tècnic ha de recollir en un registre les incidències relatives a la coordinació, així com les respostes derivades dels *qüestionaris de valoració per part dels joves i la família*. En el panel d'experts es pot discutir les diferents incidències en la coordinació, tant les detectades pel tècnic com les provinents de les respostes del qüestionari, amb la finalitat de proposar millores en la coordinació. Una òptima coordinació és aquella en què es produeixen el mínim d'incidències lleus i cap de greu.

Garantir la qualitat del servei.

Indicadors

- Puntuacions del servei i grau de satisfacció per part dels joves i de la família.
- Mitjana de temps des de la denúncia fins a l'entrada al programa.
- Mitjana del nombre de visites per intervenció.
- Durada de les visites.
- Resultats del panel d'experts.

- * El **panel d'experts** tindrà en compte elements qualitatius a l'hora de fer la seva anàlisi (com ara les possibles queixes que s'hagin anat recollint).

La qualitat és un constructe amb significats diferents per a cadascun dels agents implicats. Per garantir la qualitat del servei, ha d'estar present en cadascuna de les accions. Avaluar-la implica obtenir una informació de tipus tècnic, així com l'opinió dels usuaris. Des del component tècnic es pot considerar la qualitat del programa com l'assoliment del conjunt d'objectius, a més que la intervenció educativa produeixi els efectes desitjats en els usuaris. Conèixer aquests dos components, és a dir, l'eficàcia i l'efectivitat del programa, és el resultat de l'anàlisi de l'avaluació de resultats. Per emetre un judici de valor global sobre la qualitat del programa, cal estar en possessió de totes les dades relatives a cadascuna de les fases.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

- 4.1. Recomanacions generals
- 4.2. Elaboració i desenvolupament
- 4.3. Avaluació dels PPD-ASA
 - 4.3.1. Introducció
 - 4.3.2. Proposta d'avaluació dels PPD-ASA
 - › Avaluació de necessitats abans d'implementar un PPD-ASA
 - › Avaluació d'un PPD-ASA implementat
 - › Sistema d'indicadors
 - › Instruments d'avaluació

● Instruments d'avaluació

- » Per recollir tots els **indicadors** esmentats, els tècnics disposen dels seus **registres propis del programa** i de les **dades proporcionades pels cossos de seguretat**.

Registres dels cossos de seguretat

- Nombre de denúncies en els trams d'edat (14 -17).
- Nombre de menors que reincideixen malgrat haver fet el PPD-ASA.

Registres propis

- Nombre de menors denunciats que assisteixen a la primera visita.
- Nombre de menors denunciats que s'acullen al PPD-ASA (signatura de compromís).
- Nombre de menors denunciats que **no** s'acullen al PPD-ASA.
- Raons per les quals no s'acullen al PPD-ASA.
- Dades sociodemogràfiques dels menors adherits al PPD-ASA.
- Nombre de menors derivats a un altre servei de la xarxa comunitària.
- Tipus de derivació (registre).
- Serveis de la xarxa comunitària on s'ha fet la derivació.
- Nombre d'adhesions i no-adhesions de les derivacions.
- Nombre de materials repartits.
- Nombre de menors acollits al PPD-ASA amb informe de tancament **favorable**.
- Nombre de menors acollits al PPD-ASA amb informe de tancament **desfavorable**.
- Raons per les quals es considera **desfavorable**.
- Nombre de queixes formals.
- Nombre de queixes informals.
- Dies que ha estat parat un expedient per falta de coordinació.
- Mitjana de temps des de la denúncia fins a l'entrada al programa.
- Mitjana del nombre de visites per intervenció.
- Durada de les visites.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

- 4.1. Recomanacions generals
- 4.2. Elaboració i desenvolupament
- 4.3. Avaluació dels PPD-ASA
 - 4.3.1. Introducció
 - 4.3.2. Proposta d'avaluació dels PPD-ASA
 - › Avaluació de necessitats abans d'implementar un PPD-ASA
 - › Avaluació d'un PPD-ASA implementat
 - › Sistema d'indicadors
 - › Instruments d'avaluació

● Instruments d'avaluació

» A part, aquesta guia ofereix altres instruments per completar el recull d'indicadors per a l'avaluació:

Qüestionari de valoració del programa educatiu per part dels joves

S'inclou un model a l'annex núm. 4

Qüestionari de valoració del programa educatiu per part de la família

S'inclou un model a l'annex núm. 4

Recomanacions d'aplicació dels qüestionaris:

Els qüestionaris presentats són de tipus autoadministrat, és a dir, la persona hi dona resposta de manera autònoma, sense que una altra li faci les preguntes. El qüestionari té una introducció explicativa sobre la seva finalitat i sobre com es tractaran les dades; en aquest sentit, convé recordar que s'ha de garantir l'anonimat. Per a aquest fi, la persona ha de respondre al qüestionari en solitari, però en cas necessari ha de poder demanar ajuda a l'altra sense aixecar-se de la cadira. Per tant, la persona entrevistada ha d'estar a una distància que es pugui veure amb la que l'entrevista, però de manera que aquesta última no pugui veure les respostes. Un cop finalitzat el qüestionari, la persona entrevistada ha d'introduir-lo en un sobre i tancar-lo.

Per obtenir unes respostes tan sinceres com es pugui i, per extensió, vàlides, tant els menors com les famílies han de donar resposta un cop s'ha resolt la mesura educativa. En cas contrari, si encara no se sap si es resoldrà positivament, les persones poden respondre sota la influència de la desitjabilitat social, és a dir, donar resposta segons allò que creuen que és el més correcte i així assegurar-se una resolució positiva. Unes respostes sota la influència de la desitjabilitat social estarien esbiaixades i, per tant, no serien útils. En aquest sentit, el qüestionari hauria de ser l'última activitat per desenvolupar en el PPD-ASA.

Justificació dels ítems dels qüestionaris de valoració

En els dos qüestionaris de valoració que es presenten s'hi inclouen ítems que poden ajudar a avaluar l'assoliment de diferents objectius específics des del punt de vista dels menors i de les seves famílies.

Pel que fa a l'objectiu **"Orientar en relació amb les necessitats personals detectades en el menor o la menor objecte de la denúncia"**, els ítems del qüestionari del menor són: l'1, sobre el nivell d'informació sobre el consum de drogues; el 3, sobre l'orientació segons les necessitats personals; el 4, sobre la informació dels riscos; el 5, sobre si sap on acudir en cas de tenir dubtes o problemes amb les drogues; el 6, sobre si recomanaria el programa a algun amic; i el 7, sobre la tasca professional. En el qüestionari de la família, l'ítem 3 interroga sobre la percepció que tenen els pares i mares sobre l'assessorament que ha rebut el seu fill o filla.

Pel que fa a l'objectiu **"Assessorar la família en relació amb el consum de drogues i altres riscos associats"**, l'ítem 8 pregunta si consideren que han estat assessorats correctament sobre el consum de drogues i els riscos associats. Les respostes del conjunt de qüestionaris aplicats a totes les famílies són útils per conèixer la percepció de la família sobre l'assoliment de l'objectiu. Les respostes del qüestionari poden plantejar problemes de validesa per factors com la desitjabilitat social.

Pel que fa a l'objectiu **"Garantir la qualitat del servei"**, tenim diferents indicadors en els qüestionaris per obtenir l'opinió des del punt de vista dels usuaris sobre la qualitat. Cadascun dels ítems avalua un aspecte del programa, i les respostes en el seu conjunt són un indicador de la qualitat del programa. Un ítem sensible per avaluar la qualitat és el 5 (qüestionari per a la família) i el 8 (qüestionari per als menors), ja que demana una valoració global del programa. A més, durant l'execució del programa els tècnics estan en disposició de recollir el nombre de queixes, el període d'espera des de la denúncia fins a la primera visita. Aquestes incidències han de registrar-se i, posteriorment, analitzar-se per poder establir-ne la relació amb la qualitat del programa. A més, es poden discutir en el grup d'experts per determinar la naturalesa i la responsabilitat del programa, així com per intentar buscar solucions per reduir-ne el nombre.

Pel que fa a l'objectiu **"Garantir una òptima coordinació entre tots els agents implicats"**, en el qüestionari de la família, s'hi inclou un ítem sobre la percepció en la coordinació (ítem 13). Aquesta dada és un indicador sobre la coordinació percebuda, que a més permet detectar incidències.

Per completar l'avaluació del procés del PPD-ASA es pot utilitzar l'ítem 11 (qüestionari dels menors) i l'ítem 14 (qüestionari de la família) sobre la percepció del funcionament correcte del programa. A més, l'ítem 9 dels dos qüestionaris interroga sobre els aspectes que cal millorar en el programa. Les millores proposades pels usuaris es poden discutir en el panel d'experts i se'n pot estudiar la possible incorporació en el programa. Un cop avaluats cadascun dels aspectes relacionats amb el procés, s'estarà en disposició d'emetre un judici global del procés del PPD-ASA.

4. Procés d'implementació dels PPD-ASA

- 4.1. Recomanacions generals
- 4.2. Elaboració i desenvolupament
- 4.3. Avaluació dels PPD-ASA
 - 4.3.1. Introducció
 - 4.3.2. Proposta d'avaluació dels PPD-ASA
 - › Avaluació de necessitats abans d'implementar un PPD-ASA
 - › Avaluació d'un PPD-ASA implementat
 - › Sistema d'indicadors
 - › Instruments d'avaluació

● Instruments d'avaluació

Qüestionari de percepció de riscos associats al consum de drogues

S'inclou un model a l'annex núm. 4

Els resultats d'aquest qüestionari ens han de permetre obtenir diversos índexs de risc, per exemple, la percepció del grau de risc lligat al consum de drogues legals enfront de les il·legals; i també l'índex a partir del qual la freqüència de consum és un determinant del risc, que es pot aconseguir comparant el consum ocasional i el consum regular de cada droga.

La percepció del risc associat al consum d'una droga està estretament vinculada amb les "creences sobre les conseqüències negatives". No obstant això, atesa l'atenció prestada al concepte de risc, es mereix que se'n faci un tractament independent. En l'escala que inclou el qüestionari, s'examinen els riscos lligats al consum freqüent enfront dels associats al consum ocasional. Es podria desenvolupar de formes diferents, per exemple, especificant la freqüència o el context d'ús de les diverses drogues.

Estudis de referència:

- Harmon MA (1993)
- Jessor R, Van den Bos J, Vanderryn J, Costa F i Turbin M (1995)

Instruments associats al consum de drogues:

- Edat d'inici del consum de drogues
- Intencions del consum de drogues
- Actituds enfront del consum de drogues
- Creences sobre les conseqüències del consum de drogues
- Efectes experimentats en el consum de drogues
- Consum combinat de drogues legals i il·legals
- Familiaritat amb les drogues i coneixement d'aquestes
- Escala bàsica BIP

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Alvira F. Manual para la elaboración y evaluación de programas de prevención del abuso de drogas. Agencia Antidroga de la Comunidad de Madrid. Madrid: 2000.
- Anguera T, Chacón S, Blanco A. Evaluación de programas sociales y sanitarios. Un abordaje metodológico. Madrid: Síntesis; 2008.
- Arthur MW, Blitz C. Bridging the gap between science and practice in drug abuse prevention through needs assessment and strategic community planning. *Journal of Community Psychology*. 2000;28(3):241-255.
- Allott R, Paxton R, Leonard R. Drug education: a review of British Government policy and evidence of effectiveness. *Health Education Research Theory and Practice*. 1999;14(4):491-505.
- Bandura A. Pensamiento y acción social. Barcelona: Martínez-Roca; 1987.
- Bandura A. Aprendizaje social y desarrollo de la personalidad. Madrid: Alianza; 1983.
- Bandura A. Modificación de conducta: análisis de la agresión y la delincuencia. México: Trillas; 1980.
- Birckmayer JD, Weiss CH. Theory-based evaluation in practice: What do we learn? *Evaluation Review*. 2000 Aug;24(4):407-431.
- Canning U et al. Drug use prevention among young people: a review of reviews. Health Development Agency. London: 2004
- Generalitat de Catalunya, Departament de Salut. EDADES per a Catalunya. Barcelona: 2007. Disponible a: <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/dir2267/edades07.pdf> (consultat el 13 maig de 2011).
- Generalitat de Catalunya, Departament de Salut. Llibre blanc de la prevenció a Catalunya: Consum de drogues i problemes associats. Barcelona: 2008.
- García Ferrando M, Ibáñez J, Alvira F. El análisis de la realidad social: métodos y técnicas de investigación. Madrid: Alianza; 1986.
- EMCDDA. Guidelines for the evaluation of outreach work. Publications Office of the European Union. Luxembourg: 2001.
- EMCDDA. Guidelines for the evaluation of treatment in the field of problem drug use. Publications Office of the European Union. Luxembourg: 2007.
- EMCDDA. Prevention and evaluation resources kit (PERK). A manual for prevention professionals. Publications Office of the European Union. Luxembourg: 2010.
- EMCDDA. Drug offences: sentencing and other outcomes. Publications Office of the European Union. Luxembourg: 2009.
- EMCDDA. A cannabis reader: global issues and local experiences. Publications Office of the European Union. Luxembourg: 2008a; vol. 2.
- EMCDDA. Drug and vulnerable groups of young people. Publications Office of the European Union. Luxembourg: 2008b.
- Errasti JM et al. Guía para la evaluación de programas de prevención familiares. Colegio Oficial de Psicólogos. Madrid: 2001.
- Glasser BG, Strauss A. The discovery of grounded theory: strategies for qualitative research. New York: Aldine; 1967.
- Glasser BG. Theoretical sensitivity. Mill Valley: Sociological Press; 1978.
- Font-Mayolas S, Gras ME, Planes M. Programas preventivos de las drogodependencias. Guía de evaluación. Diputació de Barcelona. Barcelona: 2010.
- Kroger C, Winter H, Shaw R. Guía para la evaluación de las intervenciones preventivas en el ámbito de las drogodependencias. EMCDDA. Lisboa: 1998.
- Kumpfer KL, Alvarado R. Family-strengthening approaches for the prevention of youth problem behaviors. *American Psychologist*. 2003;58:457-65.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Martínez Oró DP et al. Observatori de nous consums de drogues en l'àmbit juvenil. Informe 2009. Fundació IGenus. Barcelona: 2010a.
- McGrath Y et al. Drug use prevention among young people: a review of reviews. National Institute for Health and Clinical Excellence. London: 2006.
- Miller WR, Rollnick S. La entrevista motivacional: preparar para el cambio de conductas adictivas. Barcelona: Paidós; 1999.
- Muñoz-Justicia J. Análisis de datos textuales con Atlas.ti. 2005. Disponible a: <http://psicologiasocial.uab.es/juan> (consultat el 15 de febrer de 2011).
- Loveland-Cherry CJ. Family interventions to prevent substance abuse: children and adolescents. Annual Review of Nursing Research. 2000;18:195-218.
- OMS. Carta de Ottawa para la Promoción de la Salud. Ginebra: Organización Mundial de la Salud; 1986.
- Prochaska JO, DiClemente CC. Transtheoretical therapy toward a more integrative model of change. Psychotherapy: Theory, Research and Practice. 1982;19(3):276-287.
- Prochaska, JO, Prochaska JM. Modelo transteórico del cambio de conductas adictivas. A: Casas M, Gossop M, editors. Recaída y prevención de recaídas. Tratamientos psicológicos en drogodependencias. Barcelona: Ediciones en Neurociencias; 1993.
- Prochaska JO, DiClemente CC. The transtheoretical approach. Malabar: Krieger Publishing Company; 1994.
- Roe E, Becker J. Drug prevention with vulnerable young people: a review. Drugs: education, prevention and policy. 2005;12(2):85-99.
- Smith L. Take your partners stimulating drugs prevention in local communities. Social Policy Research Centre. Middlesex: 2000.
- Sussman S et al. The motivation, skills, and decision-making model of "drug abuse" prevention. Substance Use & Misuse. 2004;39(10-12):1971-2016.
- Strauss A, Corbin J. Bases de la investigación cualitativa. Técnicas y procedimientos para desarrollar la teoría fundamentada. Medellín: Editorial Universidad de Antioquia; 2002.
- Toumbourou JW, Stockwell T, Neighbors C, Marlatt GA, Sturge J, Rehm J. Interventions to reduce harm associated with adolescent substance use. Lancet. 2007;369(9570):1391-1401.
- Wandersman A, Florin P. Community interventions and effective prevention. American Psychologist. 2003;58(6-7):441-448.
- Zonneville-Bender MJS, Matthys W, Van de Wiel NMH, Lochman JE. Preventive effects of treatment of disruptive behavior disorder in middle childhood on substance use and delinquent behavior. Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry. 2007;46(1):33-39.

ANNEXOS

Annex núm. 1. Relació d'integrants del procés participatiu (Espai presencial i virtual)	61
Annex núm. 2. Mapa dels PPD-ASA a Catalunya	64
Annex núm. 3. Documents del programa	65
Annex núm. 4. Instruments per a l'avaluació dels PPD-ASA	71
Annex núm. 5. Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra	78

6. Annexos

- Annex núm. 1. Relació d'integrants del procés participatiu
- Annex núm. 2. Mapa dels PPD-ASA a Catalunya
- Annex núm. 3. Documents del programa
- Annex núm. 4. Instruments per a l'avaluació dels PPD-ASA
- Annex núm. 5. Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra

Annex núm. 1: Relació d'integrants del procés participatiu

Espai presencial

• Anna Guitart Garcia Tècnica del Servei de Prevenció i Atenció a les Drogodependències • Elvira Guilañà Tècnica del SOD (Servei d'Orientació sobre Drogues)	<i>Agència de Salut Pública de Barcelona</i>
• Jordi Bernabeu Farrús Psicòleg. Servei de Salut Pública	<i>Ajuntament de Granollers</i>
• Lluïsa Conejos Ara Tècnica responsable de l'Àrea de Prevenció de les Drogodependències Regidoria de Serveis Personals i Salut Pública • Marta Capdevila Ros Tècnica de l'Àrea de Prevenció de les Drogodependències Regidoria de Serveis Personals i Salut Pública	<i>Ajuntament de Lleida</i>
• Assumpta Lluch Cornellas Psicòloga. Coordinadora del Pla municipal de drogodependències Servei de Salut Pública	<i>Ajuntament de Mataró</i>
• Xesco Montañez Zarcero Responsable del Programa municipal transversal de prevenció de les drogodependències • Aidà Almirall Serra Servei Municipal de Mediació Ciutadana	<i>Ajuntament de Sant Boi</i>
• Judit Ramos Pujol Tècnica de Salut. Servei Municipal de Salut	<i>Ajuntament de Vic</i>
• Imma Garrós Font Assessorament Jurídic de la Direcció General de la Policia • Anna Maria Garcia Rebollo Tècnica facultativa del Cos de Mossos d'Esquadra (Escala de Suport) Serveis Jurídics de la Regió Policial Metropolitana de Barcelona • Mª de la Serra Campde-Pradrós Lletrada dels Serveis Jurídics de la Regió Policial Metropolitana de Barcelona	<i>Assessorament Jurídic de la Direcció General de Policia</i>

6. Annexos

Annex núm. 1. Relació d'integrants del procés participatiu

Annex núm. 2. Mapa dels PPD-ASA a Catalunya

Annex núm. 3. Documents del programa

Annex núm. 4. Instruments per a l'avaluació dels PPD-ASA

Annex núm. 5. Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra

Annex núm. 1: Relació d'integrants del procés participatiu

• Carme Romera Sanchez Responsable del Programa comunitari municipal de drogues de Santa Coloma de Gramenet	<i>Associació ASAUPAM (Santa Coloma)</i>
• Carles Sedó Luzuriaga	<i>Associació Educació per a l'Acció Crítica (EdPAC)</i>
• Lluís Cucurull Herreros Tècnic de prevenció en drogues de Canyelles, Cubelles i Olivella - TRACA	<i>Consell Comarcal del Garraf</i>
• Rafael Carmona Fernández Sergent de la Unitat Central de Proximitat i Atenció al Ciutadà Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació • Assumpta Sánchez Palma Caporal i Coordinadora GAV-ORC i Proximitat ABP Mataró	<i>Polícia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra</i>
• Maribel Serra Canadell Cap de la Subsecció de Suport Comunitari en Prevenció de les Drogodependències SPOTT. Centre de Prevenció i Intervenció en Drogodependències • Núria Garcia Rosell Tècnica de la Subsecció de Suport Comunitari en Prevenció de les Drogodependències SPOTT. Centre de Prevenció i Intervenció en Drogodependències	<i>Diputació de Barcelona</i>
• Núria Puentes Estefania Tècnica de prevenció al CAS de Vilanova i la Geltrú de la Mancomunitat Penedès-Garraf • Otger Amatller Gutierrez Tècnic de prevenció CAS Mancomunitat Penedès-Garraf	<i>Mancomunitat Penedès-Garraf</i>
• Gonzalo Sánchez Polícia Local de Santa Coloma de Gramenet • Sergi Marbella Alcoceba Polícia Local de Santa Coloma de Gramenet	<i>Polícia Local de Santa Coloma de Gramenet</i>

6. Annexos

Annex núm. 1. Relació d'integrants del procés participatiu

Annex núm. 2. Mapa dels PPD-ASA a Catalunya

Annex núm. 3. Documents del programa

Annex núm. 4. Instruments per a l'avaluació dels PPD-ASA

Annex núm. 5. Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra

Annex núm. 1: Relació d'integrants del procés participatiu

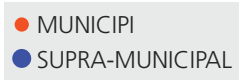
Espai virtual

• Xavier Crego	Ajuntament de Badalona
• Pere Vilaseca	Ajuntament de Blanes
• Carina Maymi • Carme Fornells	Ajuntament de Girona
• Andrés Cano • Maria José Álvarez	Ajuntament de Rubí
• Silvia del Fresno	Ajuntament de St. Sadurní d'Anoia
• Raquel González	Ajuntament de St. Cugat del Vallès
• Ester Romero	Ajuntament de Sta. Perpètua de la Mogoda
• Patrícia Ros	Ajuntament de Tarragona
• Ester Basart	Ajuntament de Terrassa
• Núria Santromà • Ruben Calvo	Ajuntament de Vilafranca
• Sara Marin	Ajuntament de Vilanova i la Geltrú
• Mireia Luna	Associació Gass
• Jaume Larriba • Enric Peláez • Concha García	Associació PDS
• Eva López	CAS de Mataró
• Delia Parellada	CAS de Rubí - Centre d'Orientació Sanitària "Ferran Salsas i Roig"
• Irina Olasz	CAS de Sabadell
• Cristina Gubau • Fran Calvo • Eva Massó	CAS Teresa Ferrer de Girona
• Manel Roda	CAS de Tortosa
• Carla Fernández	Pla de prevenció de drogues i promoció d'hàbits saludables C-17
• David Sanitjas	Programa de prevenció de drogues de la Vall del Tenes
• Eli Aulet	Programa DRAC d'Osona - Consell Comarcal d'Osona
• Mònica Portillo	Hospital de València

6. Annexos

Annex núm. 5. Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra

Aquest mapa es complementarà mitjançant el Sistema d'Informació en Prevenció de Drogues i Salut Mental (SIPD) de la Subdirecció General de Drogodependències.

6. Annexos

Annex núm. 1. Relació d'integrants del procés participatiu

Annex núm. 2. Mapa dels PPD-ASA a Catalunya

Annex núm. 3. Documents del programa

Annex núm. 4. Instruments per a l'avaluació dels PPD-ASA

Annex núm. 5. Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra

Annex núm. 3: Documents del programa

Document 1. Full informatiu	66
Document 2. Full de compromís	67
Document 3. Full de sol·licitud de suspensió temporal de la sanció	68
Document 4. Informe de tancament	69
Document 5. Full de sol·licitud de suspensió definitiva o de continuïtat del procediment sancionador	70

Trobaràs un enllaç per descarregar-te els documents a la mateixa pàgina del Canal Drogues on has trobat aquesta Guia

Document 1. Full informatiu

6. Annexos

Annex núm. 1. Relació d'integrants del procés participatiu

Annex núm. 2. Mapa dels PPD-ASA a Catalunya

Annex núm. 3. Documents del programa

- › Document 1. Full informatiu
- › Document 2. Full de compromís
- › Document 3. Full de sol·licitud de suspensió temporal de la sanció
- › Document 4. Informe de tancament
- › Document 5. Full de sol·licitud de suspensió definitiva o de continuïtat del procediment sancionador

Annex núm. 4. Instruments per a l'avaluació dels PPD-ASA

Annex núm. 5. Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra

Logotip

Àrea / Servei
 adreça
 telèfon
 correu electrònic

FULL INFORMATIU

PROTOCOL DE PREVENCIÓ SOBRE DROGUES

ASA - alternativa a la sanció administrativa

Programes educatius alternatius a la sanció administrativa per consum o tinença de drogues il·legals per part de menors d'edat

Si el vostre fill/a ha estat denunciat per una infracció de consum i/o tinença de drogues il·legals, pot acollir-se a un programa com a alternativa a la sanció econòmica d'acord amb el que estableix la Llei orgànica 1/1992 sobre protecció de la seguretat ciutadana.

L'article 25.1 de la Llei orgànica 1/1992, de 21 de febrer, sobre protecció de la seguretat ciutadana estableix: «Constitueixen infraccions greus a la seguretat ciutadana el consum en llocs, vies, establiments o transports públics, així com la tinença il·lícita, encara que no estigui destinada al tràfic de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicòtropes sempre que no constitueixi infracció penal, així com a l'abandonament en els llocs esmentats d'estrís o instruments utilitzats per al seu consum».

Aquestes infraccions estan sancionades amb multes que poden anar de 300,52 € a 30.050,61 €.

La finalitat d'aquest programa és acompanyar el/la menor per tal de disminuir els riscos associats al consum de drogues. El programa també permet que el/la menor assumeixi la seva part de responsabilitat i implicar-hi alhora la família.

Per accedir al programa, cal que sol·liciteu hora per a una primera visita a ompliu amb el nom del servei o entitat **en un termini màxim de** ompliu segons el que estableixi el document marc del programa **dies hàbils posteriors a la infracció.**

Si se supera aquest termini, la sanció econòmica seguirà el procediment ordinari.

En aquesta primera visita el/la menor haurà d'anar acompanyat, com a mínim, pel pare/mare/tutor o tutora/representant legal. En aquesta primera visita es valorarà el cas i s'informarà de les característiques del seguiment educatiu individual i del servei que el realitzarà. Si el/la menor i la família accedeixen al programa, se sol·licitarà la suspensió temporal de la sanció. Si a la finalització del seguiment educatiu aquest es valora com a satisfactori, se sol·licitarà la suspensió definitiva de la sanció econòmica.

Com sol·licitar hora

Per telèfon al núm. (de a hores, dies de la setmana) o per correu electrònic a l'adreça indiqueu l'adreça de correu electrònic.

6. Annexos

Annex núm. 1. Relació d'integrants del procés participatiu

Annex núm. 2. Mapa dels PPD-ASA a Catalunya

Annex núm. 3. Documents del programa

- › Document 1. Full informatiu
- › Document 2. Full de compromís
- › Document 3. Full de sol·licitud de suspensió temporal de la sanció
- › Document 4. Informe de tancament
- › Document 5. Full de sol·licitud de suspensió definitiva o de continuïtat del procediment sancionador

Annex núm. 4. Instruments per a l'avaluació dels PPD-ASA

Annex núm. 5. Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra

Document 2. Full de compromís

Logotip

Àrea / Servei
 adreça
 telèfon
 correu electrònic

FULL DE COMPROMÍS

PROTOCOL DE PREVENCIÓ SOBRE DROGUES

ASA - alternativa a la sanció administrativa
Programes educatius alternatius a la sanció administrativa per consum o tinença de drogues il·legals per part de menors d'edat

Dades de la intervenció

Número de la intervenció:
 Número de l'acta de denúncia:
 Data de l'acta de denúncia:

Dades del/de la menor

Cognoms:	Nom:
Data de naixement:	DNI:
Adreça:	Codi postal:
Telèfon:	Telèfon mòbil:
Correu electrònic:	

Dades de la persona responsable del/de la menor

(Marqueu amb una creu) Pare ☐ Mare ☐ Tutor/a ☐ Representant legal: ☐

Cognoms i nom:

Situació que origina la intervenció

Professional de referència

Cognoms:	Nom:
Servei:	

El/la menor, així com el seu pare/mare/tutor o tutora/representant legal, es comprometen a realitzar el seguiment del Programa alternatiu a la sanció administrativa per consum o tinença de drogues il·legals proposat per aquesta entitat.

Signatura del/de la menor	Signatura del pare/mare/tutor o tutora/representant legal	Signatura del/de la professional
---------------------------	---	----------------------------------

Lloc i data

Les dades de caràcter personal seran incloses en un fitxer autoritzat de _____, el qual adopta les mesures de seguretat necessàries, i seran tractades de forma totalment confidencial d'acord amb la normativa aplicable que disposa la Llei orgànica 15/1999 de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (LOPD). Les dades seran tractades per a la finalitat indicada i utilitzades amb finalitat estadística. Es podran exercir els drets d'accés, rectificació i cancel·lació en els termes establerts en la legislació vigent, mitjançant petició escrita dirigida a la persona responsable del servei.

6. Annexos

Annex núm. 5. Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra

Logotip	Àrea / Servei adreça telèfon correu electrònic
----------------	--

SOL·LICITUD DE SUSPENSIÓ TEMPORAL DEL PROCEDIMENT SANCIONADOR

PROTOCOL DE PREVENCIÓ SOBRE DROGUES

SAA - alternativa a la sanció administrativa
Programes educatius alternatius a la sanció administrativa per consum o tinença de drogues il·legals per part de menors d'edat

Comissaria destinatària d'aquesta sol·licitud:	Data:
---	--------------

Dades de l'acta de denúncia

Comissaria:
Número de l'acta de denúncia:
Data de l'acta de denúncia:

Dades del/de la menor

Cognoms:	Nom:
Data de naixement:	DNI:
Adreça:	Codi postal:
Telèfon:	Telèfon mòbil:
Correu electrònic:	

Nom i cognoms del pare/mare/tutor o tutora/representant legal:

Professional de referència

Cognoms:	Nom:
Servei:	

En relació amb l'acta de denúncia referenciada, que va iniciar el procediment sancionador per presumpta infracció de l'article 25 de la Llei orgànica 1/1992, de 21 de febrer, sobre protecció de la seguretat ciutadana en relació amb substàncies estupefaents,

Se sol·licita la **SUSPENSIÓ TEMPORAL del procediment sancionador** perquè la persona presumpta infractora s'ha acollit al Programa alternatiu a la sanció administrativa per consum o tinença de drogues il·legals desenvolupat per ampliï amb el nom del servei o entitat.

S'adjunta còpia del full de compromís de l'acolliment al Programa.

Signatura de la persona sol·licitant

Lloc i data

6. Annexos

Annex núm. 1. Relació d'integrants del procés participatiu

Annex núm. 2. Mapa dels PPD-ASA a Catalunya

Annex núm. 3. Documents del programa

- › Document 1. Full informatiu
- › Document 2. Full de compromís
- › Document 3. Full de sol·licitud de suspensió temporal de la sanció
- › Document 4. Informe de tancament
- › Document 5. Full de sol·licitud de suspensió definitiva o de continuïtat del procediment sancionador

Annex núm. 4. Instruments per a l'avaluació dels PPD-ASA

Annex núm. 5. Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra

Document 4. Informe de tancament

Logotip

Àrea / Servei
 adreça
 telèfon
 correu electrònic

INFORME DE TANCAMENT

PROTOCOL DE PREVENCIÓ SOBRE DROGUES

ASA - alternativa a la sanció administrativa
Programes educatius alternatius a la sanció administrativa per consum o tinença de drogues il·legals per part de menors d'edat

Dades de la intervenció

Número de la intervenció:
 Número de l'acta de denúncia:
 Data de l'acta de denúncia:

Dades del/de la menor

Cognoms:	Nom:
Data de naixement:	DNI:
Adreça:	Codi postal:
Telèfon:	Telèfon mòbil:
Correu electrònic:	

Dades de la persona responsable del/de la menor

(Marqueu amb una creu) Pare ☐ Mare ☐ Tutor/a ☐ Representant legal: ☐

Cognoms i nom:

VALORACIÓ DEL GRAU DE COMPLIMENT

☐ **SATISFACTORI**, ja que la persona interessada ha finalitzat el compromís adquirit inicialment de seguiment del Programa alternatiu a la sanció administrativa.

☐ **NO SATISFACTORI**, ja que la persona interessada no ha finalitzat el compromís adquirit inicialment de seguiment del Programa alternatiu a la sanció administrativa.

Professional de referència

Cognoms:	Nom:
Servei:	

Signatura del/de la menor

Signatura del pare/mare/tutor o tutoria/representant legal

Signatura del/de la professional

Lloc i data

Les dades de caràcter personal seran incloses en un fitxer autoritzat de ompliu amb el nom del servei o entitat, el qual adopta les mesures de seguretat necessàries, i seran tractades de forma totalment confidencial d'acord amb la normativa aplicable que disposa la Llei orgànica 15/1999 de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (LOPD). Les dades seran tractades per a la finalitat indicada i utilitzades amb finalitat estadística. Es podran exercir els drets d'accés, rectificació i cancel·lació en els termes establerts en la legislació vigent, mitjançant petició escrita dirigida a la persona responsable del servei.

Document 5. Full de sol·licitud de suspensió definitiva o de continuïtat del procediment sancionador

6. Annexos

Annex núm. 1. Relació d'integrants del procés participatiu

Annex núm. 2. Mapa dels PPD-ASA a Catalunya

Annex núm. 3. Documents del programa

- › Document 1. Full informatiu
- › Document 2. Full de compromís
- › Document 3. Full de sol·licitud de suspensió temporal de la sanció
- › Document 4. Informe de tancament
- › Document 5. Full de sol·licitud de suspensió definitiva o de continuïtat del procediment sancionador

Annex núm. 4. Instruments per a l'avaluació dels PPD-ASA

Annex núm. 5. Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra

Logotip

Àrea / Servei
 adreça
 telèfon
 correu electrònic

SOL·LICITUD DE SUSPENSIÓ DEFINITIVA O CONTINUACIÓ DEL PROCEDIMENT SANCIONADOR

PROTOCOL DE PREVENCIÓ SOBRE DROGUES

ASA - alternativa a la sanció administrativa
Programes educatius alternatius a la sanció administrativa per consum o tinença de drogues il·legals per part de menors d'edat

Comissaria destinatària d'aquesta sol·licitud: **Data:**

Dades de l'acta de denúncia

Comissaria:
 Número de l'acta de denúncia:
 Data de l'acta de denúncia:

Dades del/de la menor

Cognoms: Nom:
 Data de naixement: DNI:
 Adreça: Codi postal:
 Telèfon: Telèfon mòbil:
 Correu electrònic:
Nom i cognoms del pare/mare/tutor o tutora/representant legal:

Professional de referència

Cognoms: Nom:
 Servei:

En relació amb l'acta de denúncia referenciada, que va iniciar el procediment sancionador per presumpta infracció de l'article 25 de la Llei orgànica 1/1992, de 21 de febrer, sobre protecció de la seguretat ciutadana en relació amb substàncies estupefaents, i que es troba actualment en suspensió temporal perquè la persona presumpta infractora es va acollir al Programa alternatiu a la sanció administrativa desenvolupat per ompliu amb el nom del servei o entitat,

☐ Se sol·licita la **SUSPENSIÓ DEFINITIVA del procediment sancionador**, ja que la persona interessada ha finalitzat de forma SATISFACTÒRIA el compromís adquirit inicialment de seguiment del Programa alternatiu a la sanció administrativa.

☐ Se sol·licita la **CONTINUACIÓ del procediment sancionador**, ja que la persona interessada ha finalitzat de forma NO SATISFACTÒRIA el compromís adquirit inicialment de seguiment del Programa alternatiu a la sanció administrativa.

S'adjunta còpia de l'informe de tancament del/de la professional responsable del programa.

Signatura de la persona sol·licitant

Lloc i data:

6. Annexos

- Annex núm. 1. Relació d'integrants del procés participatiu
- Annex núm. 2. Mapa dels PPD-ASA a Catalunya
- Annex núm. 3. Documents del programa
- Annex núm. 4. Instruments per a l'avaluació dels PPD-ASA
- Annex núm. 5. Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra

Annex núm. 4: Instruments per a l'avaluació dels PPD-ASA

Document 6. Qüestionari de valoració per part dels joves	72
Document 7. Qüestionari de valoració per part de la família	73
Document 8. Qüestionari de percepció de riscos associats al consum	74
Instruments d'interès per a l'avaluació de casos	75
Guies recomanades	77

Trobaràs un enllaç per descarregar-te els documents
a la mateixa pàgina del Canal Drogues on has trobat aquesta Guia

6. Annexos

Annex núm. 1. Relació d'integrants del procés participatiu

Annex núm. 2. Mapa dels PPD-ASA a Catalunya

Annex núm. 3. Documents del programa

Annex núm. 4. Instruments per a l'avaluació dels PPD-ASA

- › Document 6. Qüestionari de valoració per part dels joves
- › Document 7. Qüestionari de valoració per part de la família
- › Document 8. Qüestionari de percepció de riscos associats al consum
- › Instruments d'interès per a l'avaluació de casos
- › Guies recomanades

Annex núm. 5. Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra

Document 6. Qüestionari de valoració per part dels joves

7. "Considero que els professionals han realitzat la seva tasca correctament".

No estic gens d'acord Estic totalment d'acord

0 1 2 3 4 5 6 7

Marcar creu () () () () () () ()

PPD-ASA

QÜESTIONARI DE VALORACIÓ DEL PROGRAMA EDUCATIU

- JOVE -

A continuació trobaràs unes preguntes relacionades amb el programa en què has participat. Aquestes preguntes serviràn als professionals per a millorar el programa. Aquest document és confidencial, per tant, **ningú coneixerà les teves respostes, ni tant sols els professionals del programa**. Les respostes s'introduiran en un ordinador, juntament amb tots els altres qüestionaris contestats pels joves que, com tu, han participat en aquest programa.

Per a donar resposta a les preguntes, encercla el número segons la teva opinió.

Recorda que les respostes són anònimes i confidencials. Per tant, **ningú coneixerà les teves respostes**.

1. "La participació en aquest programa ha millorat el meu nivell d'informació sobre el consum de drogues".

No estic gens d'acord Estic totalment d'acord

0 1 2 3 4 5 6 7

Marcar creu () () () () () () ()

2. "En la primera visita se'm va informar del procés i dels compromisos que havia d'assumir per acollir-me al programa".

No estic gens d'acord Estic totalment d'acord

0 1 2 3 4 5 6 7

Marcar creu () () () () () () ()

3. "He estat orientat correctament segons les meves necessitats personals".

No estic gens d'acord Estic totalment d'acord

0 1 2 3 4 5 6 7

Marcar creu () () () () () () ()

4. "He rebut la informació necessària sobre el riscs associats al consum de drogues".

No estic gens d'acord Estic totalment d'acord

0 1 2 3 4 5 6 7

Marcar creu () () () () () () ()

5. "Si tinc dubtes o problemes amb les drogues, ara sé on em poden ajudar".

No estic gens d'acord Estic totalment d'acord

0 1 2 3 4 5 6 7

Marcar creu () () () () () () ()

6. "En el cas que fos necessari, recomanaria el programa a un amic o amiga".

No estic gens d'acord Estic totalment d'acord

0 1 2 3 4 5 6 7

Marcar creu () () () () () () ()

6. Annexos

- Annex núm. 1. Relació d'integrants del procés participatiu
- Annex núm. 2. Mapa dels PPD-ASA a Catalunya
- Annex núm. 3. Documents del programa
- Annex núm. 4. Instruments per a l'avaluació dels PPD-ASA
 - › Document 6. Qüestionari de valoració per part dels joves
 - › Document 7. Qüestionari de valoració per part de la família
 - › Document 8. Qüestionari de percepció de riscos associats al consum
 - › Instruments d'interès per a l'avaluació de casos
 - › Guies recomanades
- Annex núm. 5. Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra

Document 7. Qüestionari de valoració per part de la família

11. Considera que el programa és una bona mesura educativa per evitar o disminuir els riscos associats al consum de drogues?

A continuació li presentem unes preguntes en què la resposta s'ha de donar per escrit. Si us plau, doni-li resposta.

6. Què és el que valora més positivament de la participació del seu fill en aquest programa?

PPD-ASA
QÜESTIONARI DE VALORACIÓ DEL PROGRAMA EDUCATIU
- FAMÍLIA -

A continuació trobarà unes preguntes relacionades amb el programa en què ha participat el seu fill/a. Aquestes preguntes servirán als professionals per a millorar el programa. Aquest document és confidencial, per tant, **ningú coneixerà les seves respostes**. Les respostes s'introduiran en un ordinador, juntament amb tots els altres qüestionaris contestats per les famílies d'altres joves que també han participat en aquest programa.

Per a donar resposta a les preguntes encercli el número segons la seva opinió.

1. En la primera visita se'ns va informar del procés i dels compromisos que s'havia d'assumir per acollir-nos a la mesura educativa.

No estic gens d'acord Estic totalment d'acord

0 1 2 3 4 5 6 7

Marcar creu [] [] [] [] [] [] [] []

2. El seu fill ha estat orientat correctament segons les seves necessitats personals.

No estic gens d'acord Estic totalment d'acord

0 1 2 3 4 5 6 7

Marcar creu [] [] [] [] [] [] [] []

3. La participació del seu fill en el programa li serà d'utilitat per afrontar correctament el consum de drogues.

No estic gens d'acord Estic totalment d'acord

0 1 2 3 4 5 6 7

Marcar creu [] [] [] [] [] [] [] []

4. Els professionals han realitzat la seva tasca correctament.

No estic gens d'acord Estic totalment d'acord

0 1 2 3 4 5 6 7

Marcar creu [] [] [] [] [] [] [] []

5. Com valora de manera global el programa.

Molt malament Molt bé

0 1 2 3 4 5 6 7

Marcar creu [] [] [] [] [] [] [] []

fill en aquest

s implicats?

consum de

es i mares?

Document 8. Qüestionari de percepció de riscos associats al consum

6. Annexos

- Annex núm. 1. Relació d'integrants del procés participatiu
- Annex núm. 2. Mapa dels PPD-ASA a Catalunya
- Annex núm. 3. Documents del programa
- Annex núm. 4. Instruments per a l'avaluació dels PPD-ASA
 - › Document 6. Qüestionari de valoració per part dels joves
 - › Document 7. Qüestionari de valoració per part de la família
 - › Document 8. Qüestionari de percepció de riscos associats al consum
 - › Instruments d'interès per a l'avaluació de casos
 - › Guies recomanades
- Annex núm. 5. Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra

PPD-ASA

QÜESTIONARI DE PERCEPCIÓ DELS RISCOS ASSOCIATS AL CONSUM DE DROGUES

Respon aquestes preguntes puntuant-les de l'1 "Cap risc" al 4 "Risc alt". La resposta "Difícil de dir / no ho sé" es considera com a no contestada.

- [1] Cap risc
- [2] Risc baix
- [3] Risc moderat
- [4] Risc alt
- [5] Difícil de dir / no ho sé

1. Segons la teva opinió, quin risc hi ha que algú es perjudiqui ell mateix pels motius següents?

	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
a) Prendre haixix ocasionalment	☐	☐	☐	☐	☐
b) Consumir haixix amb regularitat	☐	☐	☐	☐	☐
c) Prendre dissolvents ocasionalment	☐	☐	☐	☐	☐
d) Inhalar dissolvents amb regularitat	☐	☐	☐	☐	☐
e) Fumar cigarretes ocasionalment	☐	☐	☐	☐	☐
f) Fumar un o més paquets de cigarretes al dia	☐	☐	☐	☐	☐
g) Prendre una o dues copes gairebé tots els dies	☐	☐	☐	☐	☐
h) Prendre quatre o cinc copes gairebé tots els dies	☐	☐	☐	☐	☐
i) Prendre cinc o més copes un o dos cops cada cap de setmana	☐	☐	☐	☐	☐
j) Prendre LSD ocasionalment	☐	☐	☐	☐	☐
k) Consumir LSD amb regularitat	☐	☐	☐	☐	☐
l) Prendre amfetamines ocasionalment	☐	☐	☐	☐	☐
m) Consumir amfetamines amb regularitat	☐	☐	☐	☐	☐
n) Prendre cocaïna ocasionalment	☐	☐	☐	☐	☐
o) Consumir cocaïna amb regularitat	☐	☐	☐	☐	☐
p) Prendre crack ocasionalment	☐	☐	☐	☐	☐
q) Consumir crack amb regularitat	☐	☐	☐	☐	☐
r) Prendre èxtasi ocasionalment	☐	☐	☐	☐	☐
s) Consumir èxtasi amb regularitat	☐	☐	☐	☐	☐
t) Consumir tranquil·litzants amb regularitat	☐	☐	☐	☐	☐
u) Prendre tranquil·litzants ocasionalment	☐	☐	☐	☐	☐

6. Annexos

Annex núm. 1. Relació d'integrants del procés participatiu

Annex núm. 2. Mapa dels PPD-ASA a Catalunya

Annex núm. 3. Documents del programa

Annex núm. 4. Instruments per a l'avaluació dels PPD-ASA

- › Document 6. Qüestionari de valoració per part dels joves
- › Document 7. Qüestionari de valoració per part de la família
- › Document 8. Qüestionari de percepció de riscos associats al consum
- › Instruments d'interès per a l'avaluació de casos
- › Guies recomanades

Annex núm. 5. Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra

● Instruments d'interès per a l'avaluació de casos

A continuació presentem diferents qüestionaris extrets de l'Evaluation Instruments Bank (EIB) de l'Observatori Europeu de Drogues i Toxicomanies (OEDT). Aquests qüestionaris poden ser de vàlua per als professionals en diferents moments tant de la intervenció educativa com de l'avaluació del programa. Pel que fa a la intervenció educativa, arran de l'aplicació del qüestionari, els professionals poden obtenir informació sobre diferents aspectes relacionats amb el consum de drogues dels menors, com ara l'edat d'inici, les actituds cap a les drogues i les intencions de consum. I pel que fa a l'avaluació del programa, l'aplicació d'un mateix qüestionari en la primera i en l'última sessió pot reportar informació sobre el canvi produït en cada menor i, per extensió, sobre l'efectivitat del programa. Per exemple, es pot aplicar el qüestionari de percepció de risc la primera i l'última sessió per avaluar com ha variat la percepció de risc.

Els hipervincles que presentem a continuació corresponen a la versió en castellà. En cadascun dels qüestionaris, el professional trobarà informació referent als aspectes que mesura l'eina, així com les instruccions per calcular la puntuació obtinguda.

- **Edat d'inici**

■ <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index3421EN.html>

- **Intencions de consum**

■ <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index3457EN.html>

- **Actituds sobre les drogues**

■ <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index3426EN.html>

- **Creences sobre les conseqüències**

■ <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index3434EN.html>

- **Efectes experimentats en el consum de drogues**

■ <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index3447EN.html>

- **Familiaritat i coneixement de les drogues**

■ <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index3452EN.html>

- **Consum combinat de drogues legals i il·legals**

■ <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index3478EN.html>

- **Percepció de suport social**

■ <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index3238EN.html>

6. Annexos

Annex núm. 1. Relació d'integrants del procés participatiu

Annex núm. 2. Mapa dels PPD-ASA a Catalunya

Annex núm. 3. Documents del programa

Annex núm. 4. Instruments per a l'avaluació dels PPD-ASA

- › Document 6. Qüestionari de valoració per part dels joves
- › Document 7. Qüestionari de valoració per part de la família
- › Document 8. Qüestionari de percepció de riscos associats al consum
- › Instruments d'interès per a l'avaluació de casos
- › Guies recomanades

Annex núm. 5. Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra

● Instruments d'interès per a l'avaluació de casos

- **Percepció de conflicte parental**

■ <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index3356EN.html>

- **Percepció d'aspectes de la vida escolar**

■ <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index3390EN.html>

- **Comportament problemàtic**

■ <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index3249EN.html>

- **Qüestionari d'experiència personal (PEI)**

■ <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index4370EN.html>

- **Autoestima**

■ <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index3267EN.html>

- **Habilitat per prendre decisions**

■ <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index3226EN.html>

- **Vincles amb les institucions**

■ <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index3216EN.html>

Avaluació de casos per a una possible derivació

Els tècnics, mitjançant l'entrevista motivacional durant la intervenció educativa, han de detectar les diferents situacions de risc. Aquestes situacions s'han d'analitzar i contrastar abans de dur a terme una derivació. Per complementar el criteri tècnic, es poden utilitzar diferents qüestionaris relacionats amb les situacions de risc i el consum de drogues. De nou l'OEDT proposa diferents qüestionaris per avaluar el risc, per exemple, la percepció de risc en el consum de drogues, edat d'inici, intencions de consum, actituds sobre les drogues, creences sobre les conseqüències, efectes experimentats en el consum de drogues, familiaritat i coneixement de les drogues, consum combinat de drogues legals i il·legals. A més, també es poden utilitzar tests clínics com ara l'AUDIT per detectar el consum problemàtic d'alcohol, l'STAI per avaluar l'ansietat tret/estat, l'SPV per avaluar valors personals, el MACI o l'HSPQ, inventaris de personalitat dirigits a adolescents, l'IDER per avaluar la depressió estat/tret, l'IA-TP, test d'avaluació dels trastorns de la personalitat de l'eix II del DSM-IV, entre d'altres tests de diagnòstic clínic. Un cop avaluat el risc a partir de l'aplicació d'alguns qüestionaris, els tècnics han de valorar si efectuen alguna derivació.

6. Annexos

Annex núm. 1. Relació d'integrants del procés participatiu

Annex núm. 2. Mapa dels PPD-ASA a Catalunya

Annex núm. 3. Documents del programa

Annex núm. 4. Instruments per a l'avaluació dels PPD-ASA

- › Document 6. Qüestionari de valoració per part dels joves
- › Document 7. Qüestionari de valoració per part de la família
- › Document 8. Qüestionari de percepció de riscos associats al consum
- › Instruments d'interès per a l'avaluació de casos
- › **Guies recomanades**

Annex núm. 5. Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra

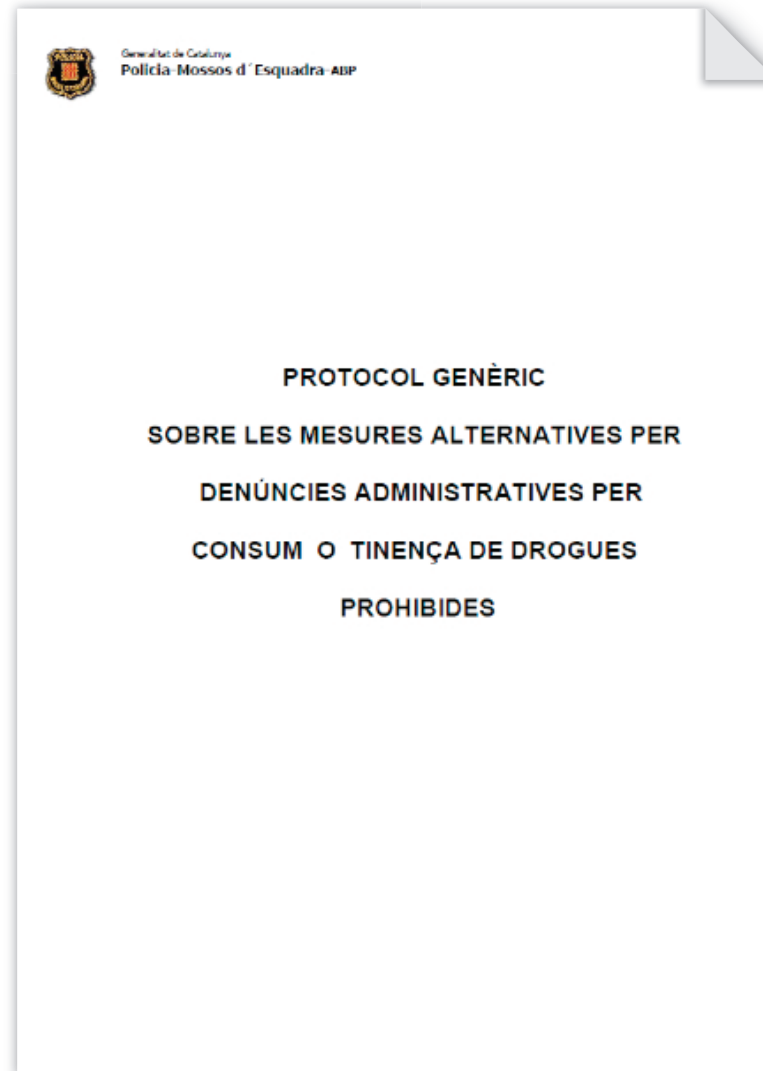
Guies recomanades

- Alvira F. Manual para la elaboración y evaluación de programas de prevención del abuso de drogas. Agencia Antidroga de la Comunidad de Madrid. Madrid: 2000.
- EMCDDA. Guidelines for the evaluation of outreach work. Publications Office of the European Union. Luxembourg: 2001.
- EMCDDA. Guidelines for the evaluation of treatment in the field of problem drug use. Publications Office of the European Union. Luxembourg: 2007.
- EMCDDA. Prevention and evaluation resources kit (PERK). A manual for prevention professionals. Publications Office of the European Union. Luxembourg: 2010.
- Errasti JM et al. Guía para la evaluación de programas de prevención familiares. Colegio Oficial de Psicólogos. Madrid: 2001.
- Font-Mayolas S, Gras ME, Planes M. Programas preventivos de las drogodependencias. Guía de evaluación. Diputació de Barcelona. Barcelona: 2010.
- Kroger C, Winter H, Shaw R. Guía para la evaluación de las intervenciones preventivas en el ámbito de las drogodependencias. EMCDDA. Lisboa: 1998.

Annex núm. 5: Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra

6. Annexos

- Annex núm. 1. Relació d'integrants del procés participatiu
- Annex núm. 2. Mapa dels PPD-ASA a Catalunya
- Annex núm. 3. Documents del programa
- Annex núm. 4. Instruments per a l'avaluació dels PPD-ASA
- Annex núm. 5. Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra

Trobaràs un enllaç per descarregar-te els documents
a la mateixa pàgina del Canal Drogues on has trobat aquesta Guia

ÍNDEX

	1. PRÒLEG	03
	2. PRESENTACIÓ	04
	2.1. Quins són els objectius d'aquesta guia?	05
	2.2. Com s'ha elaborat la guia?	06
	2.3. Com s'ha de fer servir aquesta guia?	07
	3. ELS PROTOCOLS DE PREVENCIÓ SOBRE DROGUES COM A ALTERNATIVA A LA SANCIÓ ADMINISTRATIVA (PPD-ASA)	08
	3.1. Justificació teòrica dels PPD-ASA	09
	3.2. Experiències en el territori	11
	4. PROCÉS D'IMPLEMENTACIÓ DELS PPD-ASA	12
	4.1. Recomanacions generals	13
	4.2. Elaboració i desenvolupament	14
	4.2.1. Coordinació prèvia	15
	4.2.2. Pla de treball	16
	› Marc legal	17
	› Objectius del programa	19
	› Població destinatària: criteris d'inclusió o exclusió	20
	› Protocol d'actuació	22
	I. Infracció administrativa	24
	II. Informació a pares, tutors o representants legals sobre la mesura alternativa	25
	III. Concertar visita pel procés d'acolliment	26
	IV. Procés d'acolliment	27
	V. Intervenció educativa	30
	• Objectius	31
	• Estructura de la intervenció	32
	• Perfil dels professionals	33
	• Principis que guien la intervenció educativa	34
	• Contingut	35
	• Derivació	40
	VI. Informe de tancament i resolució del procés sancionador	41
	4.3. Avaluació dels PPD-ASA	42
	4.3.1. Introducció	43
	4.3.2. Proposta d'avaluació dels PPD-ASA	44
	› Avaluació de necessitats abans d'implementar un PPD-ASA	47
	› Avaluació d'un PPD-ASA implementat	50
	› Sistema d'indicadors	51
	› Instruments d'avaluació	55

ÍNDEX

	5. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	58
	6. ANNEXOS	60
	Annex núm. 1. Relació d'integrants del procés participatiu	61
	Annex núm. 2. Mapa dels PPD-ASA a Catalunya	64
	Annex núm. 3. Documents del programa	65
	› Document núm. 1: Full Informatiu	66
	› Document núm. 2: Full de compromís	67
	› Document núm. 3: Full de sol·licitud de suspensió temporal de la sanció	68
	› Document núm. 4: Informe de tancament	69
	› Document núm. 5: Full de sol·licitud de suspensió definitiva o de continuïtat del procediment sancionador	70
	Annex núm. 4. Instruments per a l'avaluació dels PPD-ASA	71
	› Document núm. 6: Qüestionari de valoració per part dels joves	72
	› Document núm. 7: Qüestionari de valoració per part de la família	73
	› Document núm. 8: Qüestionari de percepció de riscos associats al consum de drogues	74
	› Instruments d'interès per a l'avaluació de casos	75
	› Guies recomanades	77
	Annex núm. 5. Protocol genèric - Cos de Mossos d'Esquadra	78

En col·laboració

